

BELLPUIG

ARTÀ

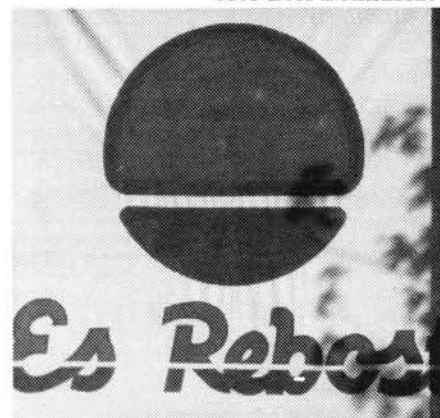
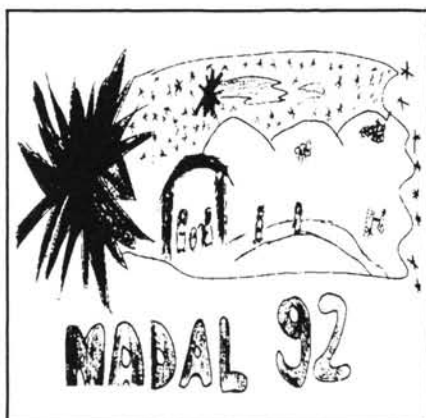
19 DESEMBRE 1992 N° 467 - ANY XXXIII - REVISTA QUINZENAL (150 pts.)

B. Nadal Ginard, Dr. Honoris Causa per la UIB

Dilluns dia 14 es va produir la investidura de don Bernat Nadal Ginard com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears. La foto recull el solemne moment en què li és imposat el birret acreditatiu de la distinció. A més d'una crònica, oferim una entrevista amb el Dr. Nadal.

foto Biel Bennàssar

Bòsnia-Herzegovina

Una comboi de medecines recollit a la comarca és ja camí de Split, als Balcans, a socórrer els qui hi pateixen els horrors de la guerra.

Molts d'anys

Com de costum els nins del darrer cycle de Bàsica feliciten el Nadal a tots els lectors de **Bellpuig**. La redacció se suma a aquests Molts d'anys.

«Es Rebost» venut

Els 5 supermercats que constitueixen actualment la cadena «Es Rebost» ha estat llogada per 6 mesos, amb opció de compra, per la cadena «Syp».

Honoris Causa

El Doctor Bernat Nadal Ginard ha estat investit com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears. Això ens omple de satisfacció per ell i per artanencs. Es tracta del reconeixement dels mèrits acumulats durant una llarga dedicatòria a les tasques d'investigació en la disciplina de la cardiologia que l'han menat a dirigir el departament més important dels Estats Units en la seva especialitat. Això vol dir, el departament més important del món. No és el primer cop que ho deim, però mai no serà de més: el Doctor Nadal Ginard és avui per avui una autoritat de crèdit mundial en la seva especialitat.

El Doctor Nadal manifestà, tant en el discurs d'acceptació com a l'entrevista que amablement concedí a Bellpuig, que la distinció d'aquesta universitat és la més que més el podia satisfer, perquè és la de la seva terra. Una universitat a la qual ofereix una vinculació de col·laboració que les autoritats acadèmiques bé faran d'aprofitar. L'odissea científica del Doctor Nadal per terres americanes, on s'ha constituït en un dels investigadors més importants, bé podria tenir una connexió amb una futura facultat de medicina de la UIB, una facultat, que com ell mateix diu des d'aquestes pàgines, s'apunti a les noves tecnologies que ja han començat a revolucionar el panorama de la medicina més avançada.

La nostra més sincera felicitació al Doctor Nadal per aquesta distinció, barrejada en l'esperança d'aquesta futura vinculació amb la Universitat de les Illes Balears.

Curiosa felicitació

Sorprenent i agradable la iniciativa municipal de felicitar les festes als artanencs oferint-nos un pinet ver per sembrar. Des d'aquestes pàgines hem reclamat diverses vegades qualche acció semblant i ara que es produeix és de justícia rebre-la amb el reconeixement que mereix. Benvenguda sigui la mesura i que s'institucionalitzi aquesta pràctica exemplar en la conservació dels nostres boscs. Aquests pinets que els artanencs podran sembrar on vulguin han d'engrandir i repoblar, prest o tard, els pinars artanencs tan castigats.

Rectificacions

En el n° passat, el 466, també hi ha correccions a fer. Les dues darreres pàgines són les 735 i 736, en comptes de les 375 i 376. Suggestim als col·leccionistes que ho rectifiquin manualment.

A la secció d'esports, p. 731, donàvem notícies d'un torneig de tennis quan hagués hagut de dir de tennis-taula.

La proverbial benevolència dels nostres lectors en haurà de ser, un cop més, favorable.

Tom XII de «Bellpuig»

Amb aquest número tancam el volum dotzè de la col·lecció de Bellpuig. Com en el cas de l'any anterior, el tom d'enguany cobreix el 1992. Si en el 91 eren 552 pàgines, l'actual en té 776. Un nou rècord que ens satisfà grandament i que oferim als subscriptors i lectors.

Súbdits de GESA

GESA sembla que només pensi en els seus abonats a l'hora dels deures: que no gosi ningú de no pagar el rebut corresponent, tot i que les lectures no hagin estat actualitzades, que la suspensió del servei serà immisericorde amb les despeses addicionals per voler tornar a connectar. A l'hora d'informar (i no en parlem de demanar disculpes) sobre les contínues interrupcions del servei, no sembla que hi pensi, en els seus abonats. Ningú no dubta que una avaria pot ocórrer en qualsevol moment; però la repetició d'avaries arriba a posar la mosca al nas. Avaria imprevisible? Deixadesa en el manteniment? A l'abonat el molesta molt que, amb bon temps, s'estiguin llargues hores sense corrent. El telèfon de les avaries i la informació o comunica continuament o no és atès. Això desespera.

Molesten

¿Saben els festius celebrants de les noces d'un amic que amb les seves bauxes molesten multitud de persones? Si no ho saben, qualcú els ho hauria de dir. Aquest nou costum no tendria res d'atacable si es reduís a l'àmbit privat: benhaja fer festa quan hi ha ocasió. D'aquí a haver de competir a veure qui és més original hi ha el perill de caure en la grolleria i el mal gust. Això encara tendria un passí, però destorbar la tranquil·litat de la nit i molestar el descans de tantes persones que no prenen part a la festa hauria de mester, ja, qualche mesura de protecció. L'autoritat municipal n'hauria de prendre coneixença i actuar.

BELLPUIG

ARTÀ

Revista quinzenal

Num. 467, 19 desembre 1992

Redacció i administració:

Rafel Blanes, 10 - Artà.

Tel. i FAX 83 50 33 (contestador automàtic)

Dipòsit legal: PM 57-1969

Imprimeix: Informacions Llevant S.A

Pas. Ferrocarril, 1 Tel. 550328 Manacor

Redacció:

J. Adrián, J. Amorós, G. Bisquerra, A. Esteva, J. Esteva, A. Genovard, S. Ginard, J. Morey, F. Munar, C. Obrador, M. Santandreu, A. Vives.

Col·laboració:

M. Dalmau, M. Gelabert, P. Ginard, B. Jaume, M. Mestre, A. Muñoz, A. Picazo, J. Sureda, B. Toús.

Administració: G. Bisquerra. Tfs. part. 836288. Feina 836296

Bellpuig no es responsabilitza del contingut dels articles que van firmats. No garanteix la publicació d'originals no demanats ni es compromet a donar-ne explicacions.

Bellpuig surt dos pics cada mes llevat dels extres de Sant Salvador i de Nadal.

Amb les festes a damunt, Nadal divers

Redacció.- Les festes de Nadal ja són a l'abast i ens prometen, o ens amenacen, amb una oferta tan intensa i atractiva que ningú es pot quedar fora de la seva influència. És aquest Nadal divers que se'ns ofereix i al qual podem observar des de distintes perspectives. Cadascú sabrà triar entre la selva de

possibilitats oposades i diferents, i cadascú en sabrà treure allò que més li vengui de gust. La Redacció, a més de desitjar a tots els seus lectors que frueixin d'unes bones festes i d'una bona entrada d'any, també fa vots per a una convivència respectuosa amb la diversitat d'opcions. Salut i molts d'anys.

Nadal solidari. Bòsnia i els seus infants

Organitzat a nivell de tot Mallorca i amb la col·laboració de la majoria d'Ajuntaments i amb la col·laboració de l'Associació de Joves Empressaris i moltes altres entitats (Bellpuig també) s'ha duit a terme una campanya de recollida de medecines destinades a les víctimes de la guerra dels Balcans, concretament on sembla ser més sagrant: Bòsnia-Herzegovina.

En el número anterior en donàvem complida informació i publicàvem el cartell informatiu. Es tractava sobretot de recollir medecines i prefentment les incloses a una llista. També de recollir aportacions econòmiques per tal de sufragar les despeses de transport, inevitables tot i que es comptàs amb la valuosa col·laboració desinteressada de distintes companyies.

Bartomeu Vives, d'El Dorado, ens ha informat de com ha anat a nivell de comarca. La fotografia, presa la nit del dimecres dia 16 quan es feien les operacions d'embalatge, ens mostra tot el que s'ha recollit a Capdepera, Son Servera, Sant Llorenç, Manacor, Vilafranca, Montuïri, Algaida i Artà. Ell considera que el valor en medecines supera els set milions de pessetes. Les aportacions econòmiques també han estat importants

i permetran ajudar a les despeses de transports. Si ens sobrassin, també s'invertirien en medecines. Considera que la col·laboració ha estat molt positiva.

Dijous dia 17 va sortir el comboi cap a Palma on s'unirà al que s'ha recollit a altres indrets de Mallorca. Amb vaixell gratuït i en furgones també aportades per una empresa, sortirà cap a Barcelona per després continuar viatge per carretera cap a Split, al Centre de Refugiats que és a càrrec del contingent danès. D'allà serà distribuït als punts més necessitats.

Sabent que aquesta ajuda és ja en camí, podem tractar en tertúlia tots aquests aspectes del Nadal variat que tenim oportunitat de viure.

Jaume Morey

Nadal popular mallorquí

Hi ha un conjunt d'elements que configuren el Nadal popular mallorquí: les matines, la sibil·la, les neules, el Betlem, el sermó de la calenda, l'anunci de l'àngel... Tot plegat és una manera nostra d'expressar, recordar, reviuire i celebrar el naixement de Jesús.

Matines. Una vetla entorn al naixement de Jesús va començar a celebrar-se en el segle III a Roma. Fins llavors era només el misteri de la Mort i Ressurrecció de Crist que era actualitzat en la celebració cristiana. Això ja ens dona una pista que la nostra pràctica de celebrar les matines durant la nit té arrels antigues.

Comercial

ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

SERVICIO TECNICO Y
RECAMBIOS ORIGINALES
TEL. 55 58 11

ARTA - (Mallorca)

Massey-Ferguson. Tractores

CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLLE	Empacadoras • Rotoempacadoras y Sistemas de riego
ZAZURCA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AGUDO	Cubas de vacío
MONDIAL Y OPEM	Motosierras
CAVARRA	Pulverizadores
GASPARDO	Barras de Corte
JUSCAFRESA	Remolques
BLANC	Peladoras de Almendras
BRUN	Abonadoras

MASSEY-FERGUSON

condor

BATLLE

Sibil·la. L'origen de la sibil·la cal cercar-lo en les representacions religioses medievals. Era comú representar les lectures bíbliques en la vetla de nadal i en altres festes. En el segle XVI aquesta pràctica fou fortament retallada. La sibil·la, prohibida i tot, va continuar cantant-se a Mallorca. Avui, desapareguda de per tot, continua cantant-se a Mallorca, a l'Alguer i a Braga (Portugal). El profeta Joel ens dona la pista del que representa la sibil·la. Les profecies paganes coincideixen amb els anuncis dels profetes d'Israel. La música de la sibil·la, gregoriana en el seu origen, ha tregut altres influències de música popular.

Calenda. Una de les lectures de la vetla de Nadal és l'anunci del naixement de Jesús. "Vuit dies abans de les calendes de gener..." Així comença aquest anunci pres del martirologi. La pràctica de fer-lo un nin deu voler expressar que amb el Nadal tot es capgira: res d'estrany, doncs, que sigui un infant el qui fa el sermó.

Anunci de l'àngel. El cant de l'àngel, també per part d'un infant, és una pràctica relativament recent. La representació de l'àngel com anunciador del naixement de Jesús s'inspira en la narració evangèlica de Lluc 2, 9-14. La instauració d'aquest anunci sembla que és degut a la iniciativa dels missioners dels sagrats cors quan el 1891 es feren càrrec del Santuari de Lluc.

Neules. Les neules, que eren neules de menjar, naturalment, i no neules de paper com ara són, a part de ser un element festiu nostre que s'usava també en altres celebracions, pot tenir a veure amb el significat mateix de Betlem - casal del pa-. Les neules tenen a veure també amb el pa eucarístic. Les neules són també una circumferència, és a dir, un símbol de Déu, que no té principi ni fi. Tot

plegat, les neules fan Nadal a Mallorca. I les neules queien totes damunt els fidels reunits quan la sibil·la amb l'espasa tallava la corda que les sostenia totes juntes penjades de la volta de l'església. Això contem.

Betlem. Sant Francesc d'Assís va fer el primer Betlem -un Betlem vivent- a Greccio, el nadal de 1223. Col·locà una menjadora damunt un fanàs i devora hi dugué un bou i una ase. A la missa de la nit, celebrada davant aquest Betlem, Francesc actuà de diaca, cantà l'Evangeli i va fer el sermó. Des de llavors a les esglésies franciscanes i a moltes altres i a tantes cases de feels s'ha instal·lat el Betlem. Ningú pot negar que hi ha una manera ben nostra de fer aquesta representació plàstica del naixement de Jesús.

Podriem allargar la llista d'expressions nadalenques que el nostre poble ha afaitonat: les nades o cançons de nadal, la cuina i la reposteria de Nadal...

Què significa a hores d'ara la vigència d'aquest conjunt d'elements populars per mitjà dels quals el poble mallorquí ha expressat d'una manera pròpia el significat de Nadal? Una fe que no es fa cultura no és fe. Tant de bo els cristians del segle XX sabéssim plasmar en llenguatge del nostre temps el que significa el naixement del qui és Déu-amb-nosaltres.

Francesc Munar

Nadal, del dolç a l'embafós

Jingle bells, jingle bells

Les cristianes festes de Nadal, són la continuació beneïda de les transvestides festes paganes del solstici d'hivern, la renovació del sol. El rei ha mort, Visca el rei! Les festes que commemoren el naixement, mort i resurrecció d'un tal Jesucrist, han cobert, i mai millor dit, les que abans ho feien en relació a Atis, Adonis, Mitra... etc., segons

les zones d'influència de les diferents religions, que al seu temps també varen robar el protagonisme festiu als déus i deesses que els varen precedir, uns i altres relacionats amb els cicles de la naturalesa i la vida agrària.

Als països més desenvolupats les religions oficials perden terreny lentament però constantment -gràcies a Déu- i de les festes antany religioses gairebé l'únic que és manté i es desenvolupa cada vegada més, amb la vitalitat de les cèl·lules canceroses, és l'aspecte relatiu al consum; i en un pla secundari i subordinat a aquest l'exaltació dels valors familiars. Però, què celebra una gent a qui equinocis i solsticis li importen una figa?, que gairebé no té gens a veure amb les cicles vitals de la naturalesa i l'agricultura de la que abans es depenia?, o què viu uns tipus de família que també està sofrint -potser gaudint- un canvi accelerat en la seva estructura?

Jingle all the way

Si la roda de l'història segueix funcionant igual que en temps de Sant Pau i els primers cristians, caldria pensar que qualche nou déu s'ha pogut escolar al lloc de l'anterior inquilí de l'altar festiu; però si ho ha fet, ha estat d'amagat i no li hem vist el pèl. Mentres creix i creix aquest altar festiu i buit. El consum nadalenc es desborda de tal manera que cal pensar si aquest és el nou Déu d'una nova i invisible religió que té per noves esglésies la més formidable xarxa de botigues, supers, hipers i grans magatzems que la humanitat ha conegut mai. Al seu costat les ermites, esglésies i catedrals devenen cada vegada més petites i insignificants. És el signe dels temps.

Oh, how funny!

La superposició de les religions ha produït una evolució en llurs cerimònies i festes, que podem dir que ha estat per a bé. Així, de mileni

INSTALACIONES Y
REPARACIONES ELÉCTRICAS.
ILUMINACIÓN.
ELECTRODOMÉSTICOS.
TELICO: FAX Y TELÉFONOS

MÉNDEZ NÚÑEZ, 16, bajos
TELS. 56 37 95 - 83 61 80. FAX 83 52 70
CALA RATJADA

a mileni, ha anat minvant un cert regust pels antics espectacles sagnants, fins arribar a aquestes festes tan lights i estrictament consumistes, adobades d'una litúrgia publicitària que fa temps que ha superat la vaticana.

Encara que no estaria de més reflexionar entre la relació existent entre aquest consum i el seu correlat d'escassetat i misèria que la diària ració d'imatges televisives ens mostren, no és la meua intenció dur l'aigua a aquest molí encara que se'n m'hi hagi anat una mica. Com tots els que el varen precedir, el culte a aquest nou déu, les festes del qual no es redueixen a les oficialment cristianes sinó que s'escampen per tot el calendari, està instaurant unes noves uniformitats, modes, usos i costums socials que comencen a fer patir a llurs devots creients. Ja no és solament la tradicional costa de gener (neo-quaresma), o els forats de la targeta de crèdit, sinó els cada vegada més freqüents problemes de sobrealimentació, estrès, la trista sensació del dia següent... o el problemàtic emmagatzament de les nombrosos i sovint inútils joguines, estris, ornats, robes i el llarg etc. de productes que compulsivament consumim abans de aclarir bé què necessitam, per a què, què volem, perquè ho volem, què podem i què no, i després tenir el valor necessari per actuar en conseqüència. Fins i tot aquestes reflexions ja no podem fer-les a títol merament individual perquè tant el planeta en general com el territori que habitam en particular, fa temps que ens mostren que són limitats i que llurs recursos són esgotables a més d'estar mal repartits. Aquest nou déu mereix un nou ateisme, encara que podem començar almanco per un modest agnosticisme.

Julen Adrián

El Nadal cristià avui

Quants de nadals hi ha? Permet el Nadal comercialitzat una vivència cristiana d'aquesta festa? És recuperable el Nadal?

La dimensió familiar i la dimensió religiosa sobreviuran a la comercialització i la banalització del Nadal? Qui té la resposta a aquestes preguntes? Una cosa és clara: per al creient Nadal és abans de tot una actualització del naixement de Jesús.

La parafernàlia popular que es monta entorn a Nadal ajudarà o estorbarà: per al creient el naixement de Jesús és cosa d'avui.

Hauriem els cristians de fer qualche cosa per expressar el nostre malestar davant un Nadal que ha estat segrestat pels grans magatzems, per la gastronomia i els venedors de regals? No hi seria de més que la vivència cristiana fos tan

forta que deixàs clar que per nosaltres Nadal és abans de res una realitat de tipus religiós i transcendent. I que, sense gaire discursos, fòssim capaços de reclamar un Nadal amb el seu contingut social: Nadal és un no a la pobresa, no a tadar les coses, no a unes festes només aparents, fetes de muntatge i de colors... Nadal té una dimensió social que els creients hem d'actualitzar i hem de fer sentir.

I tanmateix, el nostre Nadal és del tot semblant al Nadal de sempre. Quan Jesús va néixer, no hi va haver lloc per a ell a l'hostal. Quina imatge més actual aquesta: Jesús neix i la nostra societat ni tans sols se n'adona. En la seva vinguda Jesús no va tenir més que un lloc marginal. Com avui.

Francesc Munar

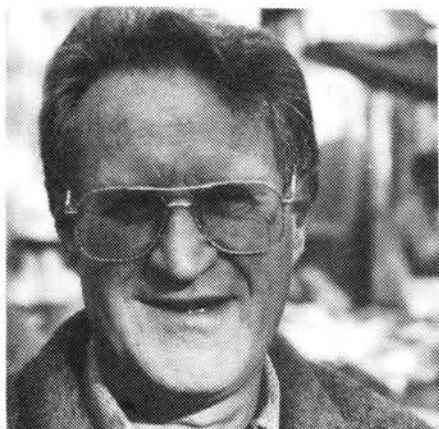
MOLTS D'ANYS PER A TOTHOM

ESTANY CAN CABRER
4ª generació

gran sortit d'articles de fumador

Què trobau de les festes de Nadal?

Jaume Terrassa Rosselló

Sempre han estat unes festes d'alegria, com ara, així mateix s'ha perdut una mica el caràcter religiós que tenien quan jo era petit. A ca nostra mai han faltat les coques de torró, un Nadal sense coques no em pareixeria Nadal. Quan vénen aquestes festes ningú mira prim a l'hora de gastar, pareix que tot el món se'n ve. Abans hi havia pocs doblers, no es cobraven pagues dobles i ja era igual. Encara vénen els nebots a donar-nos els molts d'anys, però és un costum que es va perdent.

Antònia Vives Ginard

Són festes molt familiars i en general no han perdut aquest caràcter. Solem passar aquests dies a la Colònia, anam a matines i a sopar amb els amics i els nins a una casa particular. Per dinar el dia de Nadal cada any feim els mateixos plats, és com una tradició: farcit i porcella i si no em féssem la trobaria a faltar. No tenc per costum comprar loteria. Crec es conserva el sentit religiós, hi ha molta gent que participa, crec que amb aquest aspecte es fan les coses igual que abans.

Mª Mag. Gili Santandreu

Nadal és Nadal, sempre igual. Tot i que conservi un sentit religiós, per a mi és més una festa que res. La gent és més oberta que mai, et saludes amb persones que normalment no ho fas. Nadal és un dia especial, a ca nostra solem fer plats que no feim altre dia de l'any. Des que s'han mort els padrins menjem torró de compra. Loteria? Pas un quilo, no n'he comprada mai. Hi ha molta comprera i la gent es tira la crisi a l'esquena. Nadal té un encant especial. M'agrada.

Marg. Lliteras Vaquer

Nadal no ha canviat, jo he canviat. No és el mateix viure aquestes festes des de la família que fer-ho podent sortir amb les amigues. Així i tot són unes festes molt familiars. M'agrada que es respecti la tradició: aquí les joguetes les duïen els Reis i no el Pare Noël. Anar a matines és un costum que no he perdut igualment que sopar amb la família la Nit de Nadal. A ca nostra es fan coques i també d'ametlla, però jo no sé com es fa. Mai m'ha passat pel cap comprar loteria, sols compr els bitllets de l'Institut.

Gabriel Moyà Vicens

Comprar molt per a Nadal ja és tradició, però enguany podria ser una excepció. Quan vénen aquestes festes la gent consumeix més, però en el meu cas solen ser més bones les vendes de qualsevol setmana d'estiu. El cava és el producte que més es ven, les típiques canastres també tenen mol bona sortida, els venedors es queixen que han minvat molt les vendes, però no perquè s'hagin deixat de regalar, sinó perquè qui abans tenia 20 homes, ara sols en té 10. A l'estany feiem loteria, però aquí no n'hem feta mai.

Maria Ferrer Lliteras

Hi ha gent que sols compra loteria per a Nadal, i hi ha qualque cas tot al contrari. Comentaris n'hi ha per a tots els gusts, des dels que per res del món voldrien treure un premi gros, fins als que me'n farien part si el traguessin. Sol ser normal comprar dècims entre amics. N'hi ha que et demanen una terminació, però la majoria es conformen amb el que els don, sempre hi ha qualcú que troba lleig el número, però... i si tragués?. La loteria sempre s'ha de pagar; si no, no treus.

Concert de Jazz

Demà diumenge dia 20 a les 21:00 hores tindrà lloc al teatre del Convent dels PPFF un concert de jazz a càrrec del grup **Cardell-Miranda quartet**. Aquest quartet, de dos guitarristes, un baix i un bateria (Jaume Ginard) encetarà amb notes de jazz clàssic aquestes festes de Nadal d'enguany. L'acte està patrocinat per l'Ajuntament.

II Mostra d'Art del Llevant

Dimecres dia 23 a les 20:00 hores tindrà lloc la inauguració de la II Mostra d'Art del Llevant a la Sala d'Exposicions Municipal de Na Batlessa. L'exposició romandrà oberta des d'aquest dia fins al 6 de gener i podrà ser visitada diàriament de les 19:00 a les 21:00 hores.

L'Ajuntament felicita les Festes

Aquests dies s'ha repartit de casa en casa una felicitació de Nadal de part del Batle Miquel Pastor en nom de tot l'Ajuntament per desitjar les bones festes i els molts d'anys a tots els artanencs. A més, però, a la targeta es convida tothom perquè passi a recollir l'obsequi que en motiu de les festes la Sala fa a tots els interessats: un petit pi ver per tal que sigui sembrat a lliure arbitri de cada un.

El text de l'original felicitació és el següent:

"Aprofitant l'avinentsa d'aquestes festes i en nom de tot l'Ajuntament, us vull fer arribar la meua felicitació més cordial tot desitjant-vos que passeu un bon Nadal i un venturós 1993.

Al mateix temps, i continuant en la línia de preservar i contribuir a la regeneració de les nostres

malmeses muntanyes us feim obsequi d'un petit pi ver perquè el símbol de vida que celebrem al llarg d'aquestes dates esdevingui també un acte per fer-la perdurar. Atentament,

Miquel Pastor Tous, Batle d'Artà."

També s'hi indica que tots els interessats poden passar a recollir el pinet qualsevol matí dels dies 21, 22 i 23 entre les 08:00 i les 13:00 hores.

Els Reis ja vénen

Els Mags d'Orient ja són de camí cap a Artà. Diuen que han sentit dir que els han vist molt lluny encara, però molt carregats de regals per a tots aquells que hagin fet

bonda. També diuen que, guiats per una estrella molt lluminosa, cavalquen tres bells cavalls conduïts per tres patges ben feiners a l'hora de repartir els presents a tots els nins i nines artanencs.

Fila 7: «Es Batle Nou»

Pels pròxims dies 2 i 3 de gener està previst el debut del nou grup teatral artanenc Fila 7. Aquesta nova agrupació, de la formació de la qual ja informarem en el nº 464 del mes d'octubre, posarà en escena l'obra de Martí Mayol «**Es Batle Nou**». Les funcions seran a les 21:00 i a les 19:00 hores respectivament i les entrades, numerades, costaran 500 pta cada una.

NUEVO ALFA 155. INSTINTO Y TECNOLOGIA.

Cuando la tecnología de un automóvil alcanza el máximo nivel, solamente puede perfeccionarse con el instinto.

El instinto de toda la tradición deportiva de ALFA ROMEO, y de la que el ALFA 155 es su último y más avanzado exponente.

Un instinto más seguro, más fuerte, gracias a los últimos avances tecnológicos: motores de 6 cilindros en V, Turbo 16V y de doble encendido (Twin Spark), gestión electrónica, control electrónico de la suspensión, tracción integral permanente (Quadrifoglio 4), dirección asistida de dureza variable (HRS),

ABS de última generación, climatizador automático, carrocería de máxima rigidez flexional y torsional, habitáculo con alta capacidad de protección.

Unos avances tecnológicos que garantizan, también, el máximo respeto por el medio ambiente: motores con catalizador de 3 vías y sonda lambda, filtro antipolen, piezas en materiales reciclables, depósito de gasolina con absorción automática de los gases.

Así es el nuevo ALFA 155. La más avanzada expresión tecnológica para disfrutar de todo el placer de conducir.

155 TWIN SPARK 1.8 129 CV
155 TWIN SPARK 2.0 143 CV
155 2.5 V6 166 CV
155 Q4 190 CV

Todas las versiones están catalizadas.

CONCESIONARIO
MOTRESA

POLIGONO INDUSTRIAL MANACOR
TEL. 55 50 51

CLASSES PARTICULARS

B.U.P.

- Matemàtiques 1er. 2on.
- Física i Química 2on.
- Ciències Naturals

tel. 51 69 60 (vespres)

Plenari de desembre

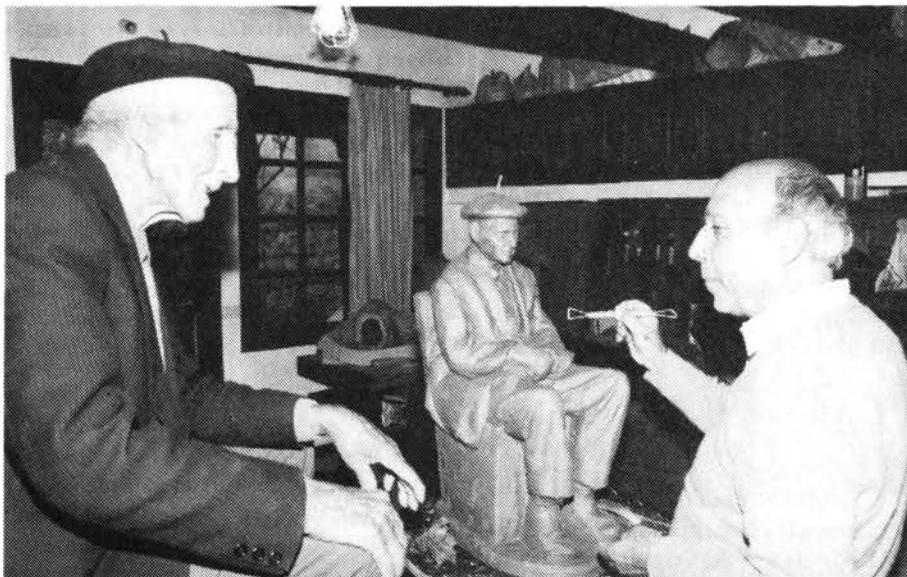
La vaga que el funcionaris secundaren el passat dia 15 va motivar que el plenari previst per aquell dia es traslladàs a dijous dia 17, més enllà del tancament de la nostra edició.

Celebrada la corresponent comissió informativa hi havia uns punts en què l'acord era unànim i que se suposa que s'hauran aprovats: l'adquisició dels terrenys per a la depuradora a la Colònia, al camí de S'Estanyol a una finca de la urbanització dels germans Gelabert. També en la signatura del contracte per a l'explotació dels pous de S'Ametlerar. La finca municipal de Betlem serà declarada d'interès públic. En aquests tres punts ja hi havia acord.

Per Comissió de Govern també es va produir l'aprovació d'un Servei d'Elaboració de Petits Projectes Urbanístics que es posarà en marxa amb caràcter experimental. És un intent de facilitar l'acompliment de la normativa a un cost que sigui acceptable. L'objectiu és evitar al màxim les infraccions urbanístiques i poder-ne dur un millor control. També el propietari tindrà a l'abast un sistema assequible per no haver de burlar les obligacions jurídiques.

Vaga de funcionaris

Dimarts dia 15 hi havia convocada una nova jornada de vaga de funcionaris ja que l'acord entre els sindicats i l'administració no s'havia produït. El seguiment a Artà va ser semblant a l'anterior: serveis mínims al PAC, a Correus i a l'Ajuntament; vaga total a Na Caragol i parcial a l'Institut.

Exposició de Pere Pujol

Dimecres dia 23 a les 20:30 hores hi haurà la inauguració de l'exposició que Pere Pujol presenta a la sala d'exposicions de Sa Nostra a Sant Llorenç (Carrer Major, 46-48). Aquesta mostra estarà oberta al públic cada dia entre les 18:00 i les 21:00 hores fins al dia 6 de gener, dia dels Reis. La presentació anirà a càrrec del periodista Rafel Ferrer Massanet.

Són devuit les obres que en Pere presentarà a Sant Llorenç, moltes d'elles sobre tema llorençí inspirades en les obres de Mn. Salvador Galmés.

A la fotografia veim el moment en què en Pere treballa, amb el model que posa, una de les figures que presentarà a l'exposició. El model, que seu a una cadira sobre una plataforma, té 101 anys.

El Centre de Salut d'Artà

La conversió del PAC en Centre de Salut podria estar més prop a causa de l'aprovació per part de l'Insalud de la plantilla corresponent, contemplada en el pressupot general per a l'any 1993. Aquesta plantilla estaria formada per 7 metges, 1 pediatra i 8 infermeres i englobaria el personal destinat actualment a Capdepera i Artà, més qualcun de nou. Una conseqüència immediata d'aquesta aprovació és que l'Insalud es farà càrrec de la plaça d'infermera

que fins ara pagava l'Ajuntament.

Falten encara les obres d'adaptació i que són a càrrec de la Conselleria. Tot i que no està encara decidit, és ben possible que les obres es facin, i s'acabin, dins el 93, amb la qual cosa ja no hi hauria obstacles per a la conversió definitiva del l'actual PAC en Centre de Salut.

JOYERIA

VIKY

RELOJERIA - PLATERIA

Fabricación Propia

Carrer de Ciutat, 18
Teléfono 56 22 63
ARTA (Mallorca)

La venda d'«Es Rebost»

La notícia s'ha produït aquests darrers dies: la cadena SYP ha adquirit, o adquirirà, els supermercats que constitueixen la cadena Es Rebost (Artà, Capdepera, Cala Ratjada, Manacor i Cala Millor). Segons informacions que no hem pogut confirmar de manera oficial, l'operació comprendria dues fases. Una primera s'hauria iniciada dijous dia 17 mitjançant el lloguer per a un període de sis mesos de tota la cadena. La segona fase seria que, al final d'aquest mig any, SYP podria o no fer ús d'una opció de compra definitiva de la cadena. El preu d'aquesta operació sobrepassaria els mil milions de pessetes.

El personal que actualment treballa a Es Rebost hauria rebut garanties d'estabilitat de, com a mínim, sis mesos. Tampoc no hem pogut aclarir què passarà després, però hi ha informacions que SYP faria una espècie de test sobre quin personal s'adapta a les seves necessitats i característiques abans d'admetre'ls com a fixos després de la primera fase esmentada.

Una altra qüestió fa referència al deute de Sualsa que motivà la suspensió de pagaments: si entra o no en l'operació o, més exactament, qui se'n fa càrrec. També hi ha indicis que la propietat actual ha començat ja la liquidació de part d'aquest deute.

C/. CIUTAT, 2 - ARTA Tel. 83 60 88

TORRES

**FOTOGRAFIA I VIDEO
INDUSTRIAL, PUBLICITARI,
REPORTATJES ...**

**NOU SERVEI DE REVELAT
D'AFICIONAT**

- **MAXIMA QUALITAT GARANTITZADA**
  - **T'ABONAM LES FOTOGRAFIES**
- QUE NO T'AGRADIN** (maxim 25% del revelat)

1 Hr.
**servei
urgent**

CENTRE FUJI

En un acte solemne celebrat dia 14 de desembre, Bernat Nadal Ginard, Doctor Honoris Causa per la UIB

El doctor Bernat Nadal Ginard va ser investit com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears en un solemne acte celebrat el dilluns dia 14 de desembre, a les set del horabaixa, a la sala d'actes de l'edifici de Son Lledó, seu del Rectorat. En l'acte també va rebre la mateixa distinció el doctor Raymond M. W. Rickett de la Universitat de Middlessex (Anglaterra).

El matí a les dotze del migdia s'havia produït el pròleg de la cerimònia amb la sembra d'un arbre que servirà la memòria dels distingits. El doctor Nadal va sembrar un arbre de pisos.

L'horabaixa, amb l'assistència d'una representació del Claustre Acadèmic, de les autoritats autonòmiques, de l'Ajuntament d'Artà, familiars, amics i coneguts, i sota la presidència del Rector doctor Batle va tenir lloc la tradicional cerimònia.

El doctor Nadal va ser presentat pel doctor Pere Palou que llegí als presents la relació de mèrits que justifiquen la distinció atorgada, entre els quals destacà els avanços que ha aconseguit en els enigmes principals de la biologia i la seva faceta com a mestre creador d'escola i de formació de científics.

El Rector els va imposar els símbols de la distinció: medalla, guants blancs, anell, diploma, títol, birret i l'abraçada d'acceptació en el Claustre.

En la seva lliçó magistral, el Doctor Nadal va agrair la distinció i manifestà sentir-se molt honorat

i d'una manera especial pels lligams que l'uneixen a Mallorca. "Jo som un producte d'aquesta terra", explicà el doctor Nadal, "i gràcies els valors que hi vaig adquirir", digué, ha pogut seguir un itinerari acadèmic i científic que ell mateix titllà com a "cadena d'improbabilitats per a un fill de família d'agricultors humils que me'ls saberen inculcar". Destacà aquests valors: la feina, la curiositat, el respecte pel coneixement i la confiança en la possibilitat d'aconseguir els objectius per ambiciosos que puguin semblar. Va fer una menció explícita i emotiva a Vijak Mahdavi, la seva esposa i principal col·laboradora, i a Margalida Vicens, la mare de les seves filles, presents a l'acte com també la seva mare Francesca Ginard i el seu germà Antoni.

Va tenir un record per a don Joan Lluís Estades, el mestre Lluís,

que el va convèncer als primers anys cinquanta de dirigir-se cap als estudis superiors. Repassà també els seus estudis i l'orientació que prengueren cap a la medicina i la biologia cel·lular, la genètica i la biologia molecular, i a la investigació de les cardiopaties congènites primer i, després, de les adquirides. Es referí també al fet que en els seus moments decisius aquests estudis no eren possibles a Espanya. La seva arribada als Estats Units coincidí amb l'inici del canvi radical en les ciències biològiques que es traduí en la gran oportunitat de poder exercir les seves tasques investigadores a la universitat de Harvard, on ara exerceix.

Explicà que la enginyeria genètica ha assolit un nivell insospitat pocs anys enrere i l'objectiu que ara hi ha plantejat, la descripció de la seqüència completa

BAL - 090   Telefax 586470
Telex 69565 VGOR E

Calle Binicanelle, 12
Tels.: (971) 585515 - 585552
CALA MILLOR

Carretera Cala Agulla, 19
Tels.: (971) 584300 - 584017
CALA RATJADA

ESPECIAL NAVIDAD Y FIN DE AÑO
ESTAMBUL. 31 dic.- 3 ene..... 65.000 pts.
(vuelo directo desde Palma, traslados, hotel A/D).
EURODISNEY Y PARIS desde ..51.400 pts.
(salidas desde Palma 27 y 30 dic.)
CIRCUITO ITALIA. 8 días visitando Roma,
Florença y Venecia. Del 30 dic. al 6 ene 73.900 pts.

ESPECIAL FIN DE AÑO SAFARI EN KENIA ..... 255.000 pts.

(salidas 27 y 28 dic.) 10 días de viaje visitando:
TREETOPS-SAMBURU-MONTE KENYA-NAKURU-
NAIVASHA-HASAI HARA Y NAIROBI.
Incluye vuelos AF. Alojamientos en hoteles y Lodges.
Pensión completa excepto en Nairobi. Transporte
durante el safari en microbuses. Traslados.

FIN DE AÑO EN LONDRES
del 27 dic. al 3 ene. .... desde 17.300 pts.
Incluye avión+traslados+A/D+seguro viaje.

CIRCUITO INGLATERRA-ESCOCIA
..... 95.900 pts.
ROMA del 30 dic. al 03 ene. .... 41.900 pts.
VIENA del 30 dic. al 03 ene..... 64.500 pts.
VIENA-SALSBURGO
del 30 dic. al 03 ene.....77.850 pts.

del genoma humà, sembla estar a l'abast imminent dels investigadors. La importància de les noves tecnologies permet plantejar les qüestions més importants del funcionament del cos humà: com es produeix el desenvolupament d'un ser humà, i com funciona el cervell dels humans. Ell, que s'ha dedicat a la primera d'aquestes qüestions, pensa que abans del final del segle es disposarà de respostes fiables, com també de les malalties hereditàries, responsables d'un terç de les morts de persones menors de quinze anys.

Parlà també del risc i les recompenses de la ciència, com una moneda de dues cares i ho exemplificà: "Hem allargat la vida però no hem resolt el problema de l'envelliment, el secret de l'eterna joventut, la reducció del sofriment físic i moral".

Finalment destacà el paper de vanguardia que la jove Universitat de les Illes Balears ha emprès i recordà "el canvi substancial que això suposa en relació al meu temps". A més d'encoratjar en aquest camí emprès manifestà que

"em faria molt content de poder ajudar en aquesta tasca".

Posteriorment, el senyor Rector pronuncià unes paraules de benvenguda dels dos nous Doctors al Claustre de la UIB. Referint-se al Doctor Nadal, el presentà com "el model de científic que volem per a la nostra universitat".

La redacció de Bellpuig se suma a les felicitacions que ha rebut el Doctor Nadal i la fa extensiva d'una manera especial a la seva mare, que l'acompanyà en tots els moments de la cerimònia.

La revolució biotecnològica que es prepara

"Mallorca hi hauria de participar", segons el Dr. Bernat Nadal

Jaume Morey.- La presència a Artà del Doctor Bernat Nadal ens ha permès, novament, de tornar mantenir una conversa. Llarga, en aquesta ocasió. Dilluns va rebre els honors acadèmics. Dimarts a migdia en parlàrem distesament a ca seva. També parlàrem de la seva feina, d'allò que nosaltres podem entendre de la seva feina, i derivàrem cap a qüestions suggestives i alhora inquietants: la revolució biotecnològica que ja ha començat i els canvis importants que provocarà i que ara només els intueixen persones que, com el Doctor Nadal, viuen a la frontera dels descobriments que definiran aquesta revolució. Ell pensa en present allò que nosaltres podem intuir en futur. L'evidència que a ell ja no el sorprèn, a nosaltres ens inquieta. D'aquí l'extraordinari interès que tenen les seves opinions, revelacions en alguns casos.

I en aquest futur obert ell creu que Mallorca hi pot tenir un lloc i un paper a representar. No sap només allò que no s'ha de fer, sinó que també té les idees clares sobre el que sí s'ha de fer.

Bellpuig.- Doctor Nadal, darrerament viatjau molt al nostre país...

Bernat Nadal Ginard.- Sí, en els últims anys he vingut molt, per motius de feina, per assistir a congressos o donar conferències... Aquesta és l'única vegada que no ha estat per un motiu semblant. El problema dels viatges és que, per exemple, quan jo me'n vaig de la feina se n'acumula tant com quan som allà però ningú se n'ocupa, ningú fa el que jo he de fer i quan

arrib no tan sols hi ha la feina que hi havia quan vaig partir, sinó tota la nova. Jo tenc, suposadament, molta gent que fa feina per a mi, però en realitat som jo qui fa feina per a ells, vull dir que he de fer les tasques d'administració, redactar treballs... tot s'acumula... La feina meua com a investigador, més que la meua feina personal, és dirigir la investigació de devers 25 o 30 investigadors que fan feina en el meu grup. Tenc molt poc temps de fer qualsevol cosa amb les meves mans. En faig, però poques, perquè no tenc temps. El que faig és dirigir, avaluar el que aquesta altra gent fa i intentar interpretar-ne els resultats que obtenen. Això és una part de la meua feina. L'altra part és aconseguir suport per a aquesta investigació. En aquests moments no és tan senzill perquè el suport a la investigació, fins i tot als Estats Units, s'està tornant una mica més difícil d'obtenir, el nivell de suport s'ha quedat estancat en els darrers quatre o cinc anys i la competència ha augmentat molt i per tant he de passar molt de temps treballant això.

Però la investigació que estam fent realment és dirigida a entendre com la genètica funciona en el desenvolupament, per exemple, del cor. L'altra és intentar si podem regenerar teixits i això ocupa gairebé la meitat del grup.

B.- Fa un any ens diguéreu que éreu a punt d'experimentar-ho amb animals, com a primera passa per a una aplicació posterior als humans...

BNG.- Sí, ja ho hem fet això... i sembla que amb animals funciona. El que passa és que hem de fer més... Això té unes etapes, diferents, n'hem fetes que funcionen, sabem que funciona, sabem que els animals sobreviuen: ho hem fet amb cans, devers 40, i tots són vius, i això ens diu que funciona, però ho hem de refinar bastant abans d'aplicar-ho als humans i això serà llarg, durà bastant de temps.

B.- Però podeu imaginar un període raonable?

BNG.- Probablement... traduir això en humans és molt lent, és probable que tardi 3, 4 o 5 anys, per veure si té aplicació pràctica... però al mateix temps... per exemple, en aquest moment amb altres persones hem muntat una companyia de biotecnologia que es dedicarà exclusivament a veure si podem descobrir medicaments que poden fer això, en lloc de fer-ho amb gens, amb ADN, a veure si ho podem cercar amb un equivalent als antibiòtics...

B.- De moment ho feis amb tècniques de manipulació genètica al laboratori...

BNG.- Sí, i volem intentar de poder-ho fer amb productes químics. A la gent li és fàcil prendre una pastilla... això té molts més

avantatges...

B.- Ahir parlàreu del projecte GENOMA, o mapa que descriu els gens humans, depositaris de tota la informació de cada ser humà. Dia 2 es publicava que els francesos avancen en els terminis prevists...

BNG.- Si, hauran acabat una part en el 93. Posen marques en el genoma i tenen bastant d'èxit, però això és una primera passa. En realitat hi ha molta gent que està fent feina en el projecte GENOMA, n'hi ha que es dediquen exclusivament o gairebé exclusivament a posar marques, a inventariar tots els trets, i després hi ha gent com jo que ens hi dedicam d'una manera parcial, caracteritzam només la part que ens interessa. La informació de tots s'agrupa en un banc de dades.

B.- El projecte GENOMA està en fase de descobrir, de delimitar, de fixar...

BNG.- Està en fase de descriure. Fa dues coses. Posar marques al genoma, necessàries per situar-t'hi i evitar de revisar fragments que ja has estudiat abans. Això té una utilitat tècnica. Però té també una utilitat mèdica i és que quan tens marques a tots els cromosomes, i marques que estan molt prop unes de les altres, quan hi ha gent amb malalties hereditàries i disposam dels familiars és molt més senzill determinar en quin cromosoma es localitza la malaltia, i això és la utilitat pràctica d'aquests marcatges que fan equips com els francesos.

B.- Una segona fase, després de la de descripció, serà ja la de la utilització dels coneixements adquirits, d'aplicacions...

BNG.- Correcte... Però les aplicacions ja vénen en el mateix moment d'obtenir la informació. Una de les coses que farà la fixació d'aquest mapa genètic humà serà la de descobrir gens que els

científics no sabien ni que existissin, alguns d'ells es trobaran a llocs on s'hi sap que hi ha malalties i aleshores associar tal gen amb tal malaltia serà relativament fàcil, i això passarà en un cert nombre de casos, de forma contínua, paulatina, instantània... i això modifica la forma amb què els investigadors treballen...

B.- Aleshores, la idea que en tenim, és que estam en preguntes que fins ara es tenien per fonamentals. Començam a pensar si aquestes preguntes de les quals se'n suposa ja la resposta va cap a l'origen de la vida...

BNG.- Exacte... si tens... si saps com s'ha originat la seqüència això et dona la història de la humanitat i descobreixes com han passat a través de l'evolució, però l'avantatge és que aprens moltes coses. Te n'adones que hi ha coses molt importants que passen a l'home i que, per exemple, passen també a les llevadures i les similituds amb un gen present a la llevadura i del qual se'n saben moltes característiques i resulta que són similars a processos presents en l'home... això et permet acursar el camí per entendre'n el significat, el funcionament, gràcies a les comparacions. Per exemple, nosaltres ara feim molta feina amb un gen que és el responsable que el cor cresqui i en realitat és un gen que descobrirem en el 92 i que també és a la llevadura. No se sabia que existís. La comparació et permet descobrir ràpidament allò que cercaves. Això canviarà molt... el coneixement del genoma humà farà canviar moltíssim la medicina existent, l'alterarà molt, i la forma en què la gent entén les malalties hereditàries, i fins i tot les adquirides. En un termini no molt llarg, en aquells casos en què una mateixa família té membres que pateixen infarts a una edat entorn dels 45 anys, que és prest, es podran

agafar els nins quan tenen 5 o 6 anys i fer-los un examen minuciós i es podrà descobrir quin d'ells té tota la predisposició a patir un infart i quins no. Aleshores permetrà tractar aquell que presenta les característiques de predisposició, però els altres no requeriran cap tractament i estaran tranquils. En el cas del càncer encara és més freqüent, els tipus que són hereditaris, com el de mama o de colon que moltes vegades van lligats a l'herència... et trobes amb famílies en què tots els membres estan horroritzats perquè sospiten que els repetirà la malaltia que se'n duqué el pare o la mare a tal edat, quan en realitat ara ja tenim mitjans genètics per saber quin és el membre d'aquella família que té la predisposició. Aleshores el control sobre aquest membre es pot fer més sovint, vigilar que no desenvolupi, per exemple, pòlips... Els altres, però, saben que no tenen la predisposició i per tant no se'n han de preocupar. Això canvia molt la manera amb què la gent es mira la medicina... i això serà la medicina del futur... Als nins a l'edat d'un, o 2 o 3 anys, els podran diagnosticar amb exactitud si presenten una predisposició per a una malaltia o no... aleshores ja els eduques d'una manera diferent.

B.- Això trastocaria el que ara es té per fonamental en la lluita contra el càncer, és a dir, el diagnòstic precoç...

BNG.- Correcte. El diagnòstic precoç, en el cas del càncer, ha canviat molt les xifres de la mortalitat, però el problema és que en molts de casos no és tan precoç, ja arriba massa tard. En realitat seria millor saber qui té el risc i tractar-lo adequadament. El problema és com funcionarà aquesta informació i alhora es mantindrà el dret a una vida privada. Qui tindrà dret a aquesta informació? Si tu

ESPASE S.L.

ASESORES DE EMPRESAS

Asesoría Fiscal, Laboral, Contable

Tramitación de Escrituras

c/ Santa Margalida, 70
07570 - Artà
tel. 83 56 56
fax 83 56 26

Avda. Jaume III, 24 - 2º A.
Palma
tel. 71 75 96
fax 83 56 26

tens un risc de desenvolupar una malaltia als 50 anys, per exemple, qui té dret a saber això? És un problema seriós, i no està resolt...

B.- Precisament aquest dies la premsa du notícies d'un congrés de bioètica a Budapest... fins ara hem estat parlant de la utilització d'aquesta tecnologia amb finalitats terapèutiques o preventives, però aquest coneixement biològic permet altres utilitzacions... el científic, és conscient d'aquesta doble possibilitat?

BNG.- El científic n'és molt conscient. El problema de la ciència i l'ètica no està massa resolt. Els físics que descobriren la reacció en cadena de l'àtom tengueren el mateix problema i el resolgueren afirmant que la física no té ètica, és l'ús que fas d'aquesta tecnologia que planteja un problema ètic. Jo crec que els científics tenen una responsabilitat d'estar segurs que s'utilitzi d'una manera adequada, de la mateixa manera que jo pens que els físics són en part responsables que es desenvolupàs la bomba atòmica. El problema és molt difícil... descobrir si l'ús serà amb finalitats que siguin acceptables. El debat important és en dos punts. Un és no utilitzar aquesta tecnologia a menys que tu puguis influenciar

positivament en el malalt. Per exemple, hi ha formes hereditàries de demència que es poden diagnosticar, com la demència de Huntington, en què els signes de la demència es presenten als 40-45 anys... i no hi ha res a fer. Es pot descobrir que una persona desenvoluparà aquella malaltia... i no hi ha tractament possible, no hi ha solució, no la pots ajudar... Tothom està d'acord que no hi ha d'haver revisions massives per descobrir aquestes coses, que s'ha de fer amb aquelles persones que espontàniament ho vulguin saber, individualment, si presenten o no aquella característica. Això només és el començament i el problema és seriós, i no es resoldrà en els 3 o 4 anys següents. La gent haurà de canviar molt... als Estats Units, en què les assegurances formen part del sistema de vida, les companyies utilitzen informació per descobrir les persones portadores del virus de la SIDA, per discriminar-les a l'hora de l'assegurança... i això és un problema seriós, perquè les companyies argumenten que si no discriminen totes quebraran...

B.- Parlàreu de la revolució científica fonamentada en aquest enfocament genètic de la malaltia... però la gent que pensa en un infart,

en un càncer... pot tenir esperança que solucions que fins fa poc no eren imaginables siguin prest aplicables?

BNG.- Si... el problema dels infarts, del càncer, que són les dues primeres causes de preocupació... aquests problemes es resoldran en gran part en els propers 10 anys... no desapareixeran, però es resoldran. La supervivència en el cas de càncer s'ha augmentat molt en els últims anys. Entre poder saber qui té el risc, el diagnòstic precoç i les noves medecines... Les medecines que s'usen ara en el càncer provenen dels coneixements adquirits i de la tecnologia dels anys 60. Les medecines basades en els coneixements dels anys 70, basades en la influència sobre la immunologia dels homes, estan començant a sortir. I aquestes faran un canvi radical en el tractament del càncer. Però el que serà interessant seran les medecines que es desenvoluparan amb els coneixements dels anys 80 i aquestes són les que tenen la capacitat de fer tractable el càncer. Això canviarà radicalment, com va passar amb les infeccions a final dels 40, principis dels 50 amb els antibiòtics, que modificaren completament el tipus de medicina. Això passarà amb les malalties del cor i del càncer. El que passarà després és que hi haurà el problema de les malalties d'Alzheimer, les malalties de l'envelliment, de la disminució progressiva de les capacitats, això serà el problema fonamental, que ja es comença a donar.

B.- Parlàreu del mite de Zeus i la immortalitat, de l'eterna joventut... els mites grecs sempre apunten a pulsions humanes bàsiques... i pensar que això espugui modificar...

BNG.- El que és possible pensar és que els humans tenen una vida finita... pareix. La qüestió és saber si això són 70, 80, 90 o més anys. Això és molt discutible. Hi ha científics que pensen que no és cap desbarat pensar que els individus

CONSULTORI MÈDIC

Clínic Artà

MEDICINA GENERAL

REUMATOLOGIA

CIRURGIA

DIETÈTICA

REVISIONS MÈDIQUES GENERALS (chequeos)

GINECOLOGIA

PEDIATRIA

**CERTIFICATS carnets d'armes
i de conduir**

**c/ Ciutat, 39 - tel. 83 62 37
07570 - Artà**

viuran 120 anys i seran persones pràcticament normals. El problema és veure com aturar aquest deteriorament profund i progressiu. Ja se n'entén part: el sistema hormonal, les hormones que mantenen la vitalitat de l'individu, disminueixen, baixen... S'han fet experiments en què han trobat una hormona, en realitat l'hormona del creixement, que si s'administra a persones de 70 anys sembla que els en lleva 10 de sobre molt ràpidament, amb qualche problema... Hi ha gent que ja fa feina seriosament per veure com es pot resoldre aquest problema del deteriorament, i si ens demanam... què serà la investigació de l'any 2010?... aquest serà el problema fonamental, ni el càncer ni la malaltia del cor, sinó que serà com aturar l'envelliment i que la gent pugui viure una vida més o menys normal fins que tenguí 80 o 90 o 100 anys i morir més ràpidament. En lloc de tenir una baixada progressiva i llarga, fos més tardana i més ràpida... Sembla que hi possibilitats d'allargar la vida en aquest sentit, tot i que no se sàpiga encara quant es podrà allargar...

B.- Parlàvem abans de les implicacions ètiques... però això encara en té més...

BNG.- Això en té d'ètiques, de socials, polítiques, econòmiques... això et canvia completament la composició de la societat... si mires les projeccions de l'any 2020 te n'adones que els grups més nombrós de població serà gent de més de 70 anys... i quantes persones haurà de mantenir cada productor?

B.- Aquest canvi també haurà de fer que si la gent viu en bones condicions més temps...

BNG.- ... haurà de fer feina fins més tard... i això crea un altre problema, el del relleu generacional. Mantenir més temps la gent en càrrecs de responsabilitat

alentirà els canvis generacionals, que solen ser beneficiosos... gent amb 70, 80, anys conduint encara la societat... Som en una època de transició bastant forta que probablement, i almanco jo n'estic convençut, és més important en termes de dislocació social que el que va passar amb la primera revolució industrial. És una nova revolució industrial i els efectes seran tan importants o més que els produïts per la primera...

B.- Inquietant, suggestiu i inquietant...

BNG.- I ningú no té la solució, perquè les magnituds del problema són tan grosses... i com més grosses més bé s'excusa per no fer res...

B.- Parlem del motiu d'aquest viatge. Què se sent en ser investit Doctor Honoris Causa?

BNG.- Sempre que la gent et mostra un reconeixement hi ha dues coses. Si tens una mica de coneixement veus que aquests honors no són merescuts... una mica d'humilitat sempre serveix en aquests casos. Per altra part sempre és agradable veure que el reconeixement no és el més important, si no veure que la gent de la teva terra aprecia almenys el que estàs fent. És la part que a mi em dona més satisfacció de tot això. Veure que la gent es preocupa... i per l'altra intentar ajudar perquè a Mallorca les coses progressin, ajudar amb tot allò que pugui, i aquest reconeixement és també una forma de fer això més possible, és una forma de pagar un deute que tots tenim. El que vaig dir ahir vespre és la veritat, és una de les ocasions que m'han donat més satisfacció a pesar que si mires en l'escala adequada la Universitat de les Illes Balears és una universitat que està començant i n'hi ha moltes de més conegudes, però no hi hauria cap universitat que a mi m'hagués donat més gust que em fessen el que aquí m'han fet.

B.- Creis possible que, com va dir el Rector, a la UIB hi pugui haver també una facultat de medicina i aleshores la vostra col·laboració

pugui ser més directa amb la vostra feina?

BNG.- Jo crec que probablement tendria més sentit. El problema de la medicina a Espanya és molt complicat, com saps. Hi ha un excés de graduats, de llicenciats en medicina. Això no vol dir que hi hagi un excés de metges, és una diferència notable. Jo crec que Mallorca podria jugar un paper molt important en la biotecnologia de medicina amb una facultat de medicina, fins i tot sense una facultat de medicina. Mallorca té moltes de les condicions ideals per crear i participar en aquesta revolució biotecnològica i a mi m'agradaria veure-ho, això, a Mallorca perquè en primer lloc hi ha una població bastant educada, amb titulació universitària, és una població estable, és un lloc que té comunicacions i és una indústria neta. M'agradaria veure que Mallorca participàs seriosament en un desenvolupament de biotecnologia aplicada a la medicina i que fos capaç de crear una facultat orientada a l'ensenyament d'una medicina moderna, que a Espanya no n'hi ha massa... seria una equivocació absoluta fer una facultat de medicina copiant d'altres que ja hi ha a Espanya. En realitat el que el país necessita és un tipus distint de facultat de medicina, preparar un tipus diferent de metge del que s'ha preparat fins ara, en ciència, molt millor del que s'han preparat fins ara, i Mallorca hauria de participar en això. Que si és possible? Crec que sí. Tot és un problema polític. Jo estaria disposat a empenyer i a intentar ajudar. Si, n'he parlat amb el Rector i estic segur que aspiren a això...

Bar CA'N TONI

- Bocadillos
- Tapas Variadas
- Hamburguesaria
- Platos Combinados
- Juegos recreativos
- Comidas
- Menú del día
- Pollos al ast

Avda. Costa i Llobera, 43

Tel. 83 63 78

07570 ARTA

Jullo Alou Roig, 6è
S. Bonaventura

NIT DE NADAL

Aquesta història em sembla que passà a l'any 1986.

Era una nit de Nadal, hem vaig aixecar per anar al bany i vaig sentir com un renou de cascavells que s'allunyava, resultà que era el Pare Noel que havia vingut a deixar els regals i anava cap a les altres cases.

Vaig córrer a l'arbre de Nadal per obrir els regals i vaig veure com tots els personatges del Betlem es movien. Els pastors duïen regals al Bon Jesús, els Reis es vestien per anar a veure'l, el caganer es pujava els calçons, els àngels volaven per damunt la cova i dos pastors es renyaven perquè s'havien mesclat les ovelles. Un àngel em va veure, es tregué una vereta, i sabeu què em va fer? em va transformar en un nen pastor i em posà dins el Betlem. Jo hem vaig espantar molt quan vaig veure que era tan petit, però vaig pensar que, ja que podia veure Jesús, no desaprofitaria l'ocasió. Quan m'hi vaig atracar, uns guardes em van dir que no podia passar perquè era un nen pastor, però se m'ocorregué una idea, aniria a veure als Reis i els demanaria si podia ser patge. La sort va ser que el patge d'En Baltasar estava malalt, tot i que fos negre em fou igual perquè havia d'esser patge. Em vaig pintar la cara de negre, em vaig posar el vestit i ja era un patge. Vaig agafar les regnes del camell i partirem per anar a veure Jesús.

Quan vaig esser-hi davant, vaig pensar que no tenia res per regalar-li. Em vaig posar la mà a la butxaca i vaig agafar un tros de galeta que m'havia caigut mentre menjava. Vaig donar-li a la seva mare. I vaig veure com els Reis donaven els seus regals. Després una llum molt intensa que venia d'una estrella m'enlluernà. Quan vaig obrir el ulls, era dins el llit, tot havia estat un somni. Però quan vaig mirar-me al mirall, tenia la cara negra.

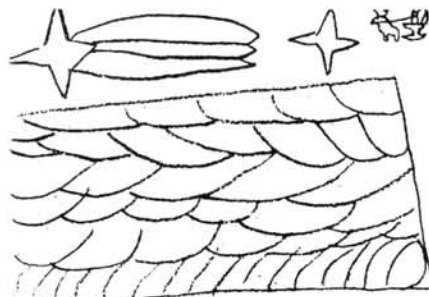
Xavier Conesa Muñoz, 7è.
Na Caragol

Jon K. Sastre
Ibargutxi, 8è.
S. Bonaventura

Ara ve Nadal
venen els Reis Macs
i amb ses carrosses
porten mil regals

Bel Gili Cirer, 3er.
S. Salvador

Pedro Garcies Ladaria, 1er. Pri I
S. Salvador

Els pous es congelen
L'aigua es congela
Tot està congelat
Dormim tranquils
Esperem i esperam
Els Reis i els regals.

Xavier Vlejo, 3er.
S. Bonaventura

CLÀSSICS * NOVETATS * IMPORTACIÓ

Teixits Llevant

(Cristòfol Carrió Sancho)

**ATENCIÓ
ESPECIAL ALS
ARTANENCS**

Pça. Barcelona, 2
Tel. 45 70 78
(Davant l'estadi "Lluís Sitjar")

PALMA DE MALLORCA

Ha nascut Jesús,
ha nascut dins l'es-
tablia,
has d'encendre aquest
llum,
i voràs quina alegria.

És la llum de l'amor,
és la llum de la vida,
no és en qualsevol racó,
sinó en el bé que feim
cada dia.

Mònica Gil Téllez, 6è.
S. Salvador

M. Regalado Certifico, 8è.
S. Bonaventura

Nadal-92

Després de la Sibila
i gaudir del cant de l'Àngel:

Tots els nins hem decidit
fer Betlem dins Artà,
fer festa aquesta nit,
jugar, cantar i ballar,
estimar amb la mà al pit,
el qui ens vulgui escoltar.

Els reis màgics d'Orient
ja comencen a arribar,
tots els nins somrient,
els tambors van a tocar
I esperen que l'any vinent
tot això torni a passar

6è E.G.B.

C.P Na Coragol

ARA VE NADAL

Ara ve Nadal,
i un nin ha nascut
un nin que serà rei,
el rei de Betlem.

Un rei petit que,
sabrà cuidar els homes,
els homes pobres i rics,
rics que saben estimar,
estimar els necessitats.

Tres reis han anat cap a Betlem,
a Betlem, el poble dels pobres.

Ara ve Nadal,
i un nin que serà rei,
el rei de Betlem.

Cati Pérez Cuesta, 4art.
S. Salvador

Cristina Almendros, 4 anys
S. Salvador

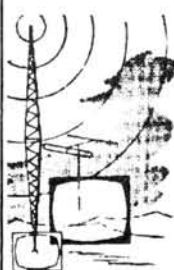

Mª Manuela Mestre Ginard, 8è.
S. Bonaventura

Excavaciones
SEBASTIAN SASTRE
EXCAVADORA MINI

C/. Son Servera, 29
Tel. 83 65 59

07570 ARTÀ
(Mallorca)

Electrodomésticos
Reparaciones eléctricas - Antenas

Proyectos

Mateo Morey

83 51 35

Calle Gran Vía, 25

ARTÀ (Mallorca)

Rafel Cruz Lliteras, 2on. Prim I, S. Salvador

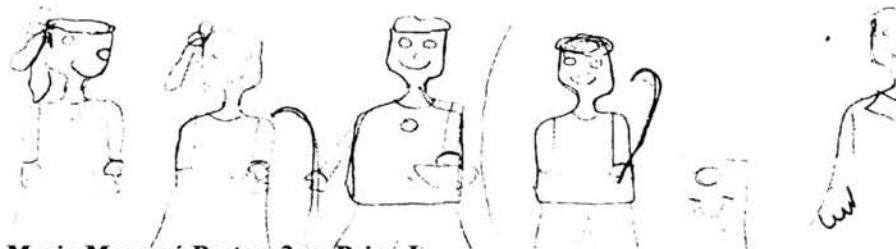
ELS REIS TAMBÉ SOMNIEN

Un dia a la vigília del 5 de gener va passar una cosa molt estranya als 3 Reis mags. S'ahvien comprat una màquina del temps. Havien anat al passat i aquell dia volgueren anar al futur per veure com celebraven el dia del Reis.

Pujaren a la màquina i teclejaren: any 3.000, 6 de gener, 9 h. La màquina després de donar moltes voltes aterrà al carrer d'una ciutat. Els reis estaven il·lusionats per veure les persones contentes pels regals i menjant torró. Però quan baixaren veren coses sorprenents: l'espècia humana havia desaparegut i tot eren robots. Ja no hi havia arbres ni animals. Els Reis demanaren quin dia era avui però els contestaren que no els interessava perquè tots els dies eren iguals. Els Reis miraren per tot i no veren cap senyal de que fos dia 6 de gener. Ni betlems, ni torrons ni tan sols llums nadalencs. Però si nevava, els robots tan programats havien fet una gran campana de vidre per tal de que l'aigua no els banyés. S'havia perdut l'il·lusió del dia dels Reis. Els Reis es fregaren els ulls, pegaren un crit i de sobte es despertaren. Tot havia estat un somni. Millor dit, un molson. Els Reis sospiraren i es prepararen per repartir aquella nit els regals.

Mireia Gili Lorenzo, 7è.
Na Caragol

Ara ve Nadal,
neix l'engany
i tot s'olvida
i venim a adorar-lo.

Maria Mascaró Pastor, 2on. Prim I, S. Salvador

M'agrada Nadal
perquè és una festa
molt guapa i molt gran
hi ha els Reis i el Papà
Noel
que te'n donen
molts de regals
i a més te donen
altres coses.
I jo te'n diré una:
Felicitat
Visca Nadal!

Bel Moyà Caballero, 4art.
S. Bonavetura

M^a. A. Riera, 5 anys
S. Salvador

Poesia de Nadal

Quin na cosa entic
amb na mulla i es bon.
Dament una pedra
un àngel que menja caragols.

Margalida Quetglas, 3er.
S. Bonavetura

POMPAS FUNEBRES ARTANENSES

Ada. Ferrocarril, 33 - Artà

Para avisos y preavisos: tels. 56 30 96 y 56 39 34

NOCTURNOS Y FESTIVOS

L'últim estadà de l'inhòspit (I)

Preàmbul.

LAISSER FAIRE, LAISSER PASSER

delicte lluitar a les files del Govern legítim d'Espanya contra una sublevació de gent ambiciosa).

Jo era uns dels sis-cents mil combatents que havíem perdut la guerra, però ignorava que els nacionals mesuràvem les responsabilitats amb una rasadora diferent al JUST I HUMANITARI.

L'ocorregut durant la meua estada en els diferents Camps de Concentració i Batalló de Treballadors nº 35, no es pot relatar en quatre línies, mancaria un llibre on exposar tot el que jo vaig sofrir, veure i contemplar durant la meua permanència en el captiveri. L'acabament de qualsevol guerra és sempre tràgic per als que la perden i el final de la nostra no podia deixar d'esser així de calamitos, però mai inhumà, cruel i salvatge com fou.

Arribat a Artà, des de l'estació fins a Son Morey, havíem de creuar el poble d'extrema extrem. Sortírem de les cotxeres (on passàrem la nit) molt de matí a fi que la gent no fos moguda a compassió vers el nostre lamentable estat.

A cops de fuet i verdancades, carregats amb les nostres missèrrimes pertinences, una manta i la fam endarrerida d'ençà molts dies, ens obligaren a recórrer a peu la ruta fins al nostre destí, flanquejats per soldats escoltes armats del corresponent fusell i munició.

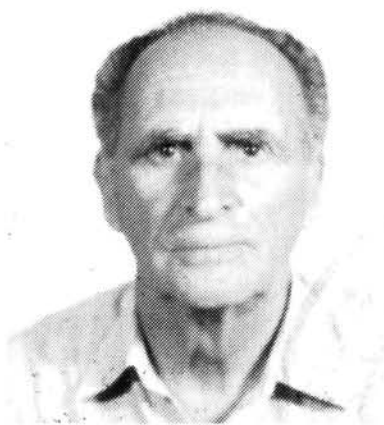
Vull fer constar que les forces que ens custodiaven en el Campament, salvat algunes excepcions individuals, que n'hi hagué, ens tractaren malament ferm.

A. Conesa.

La personalitat de N'Aurelio Conessa Ruíz, traspua un safaster de virtuts força aclaparadores. És de general saber que, en certs casos, les grans exemplaritats van argollades amb l'argolla dels defectes, perquè, si així no fos, el gènere humà gairebé seria perfecte. Aquesta simple exposició ens aboca de ple a l'avenc dubitatiu el fons del qual s'engoleix totes i cadascunes de les facetes humanes, sien de l'indole que sien. Tanmateix les medalles del mèrit volen baixes i, tan de bo

Vista parcial de la planera oriental de La Rota d'en Rai, a l'Alqueria Vella de Dalt. Su aprop es veu un espigell ginyal que va dret a l'antic dipòsit d'aigua potable. Les porrasses són herència inequívoca dels guarets del Sen Rai, en temps de Don Toni Massot Beltrán. L'hòrreu planissol era el lloc íntim destinat a propòsit perquè n'Aurelio i col·legues cobrissin les necessitats preemptòries (cul a cul i anca per anca) i intransferibles de tot organisme vivent.

Vaig néixer a Cartagena un vint de gener quan capricorni deixava sa influència per entregar-la a aquari. Allà em sorprengué la sublevació del general Franco i amb ella vaig perdre la meua tranquil·litat.

Jo era un home de caràcter pacífic i contrari a tota classe de violència, veient-me envoltat en el terbolí de la guerra i les seves seqüeles.

Una d'elles fou l'internament en els Camps de Concentració de França (finalitzada la guerra) perquè un cop ocupada aquesta nació per les tropes alemanyes, fos obligat a retornar a Espanya; seguiren diversos Camps de Concentració espanyols: Miranda de Ebro a Burgos, Grupo Escolar Unamuno a Madrid, Punta Carnero i Punta Paloma a Algesires (Cadis) i finalment Son Morey, on per Nadal de 1941 va ser traslladat el Batalló Disciplinari de Soldats Treballadors (presoners de guerra) nº 35 en el qual m'enquadraren.

A Punta Carnero vaig habitar-me als treballs forçats de pic i pala i passant el temps. Passar el temps! no vaig voler molestar ningú demanant ajuts ni favors. Vaig aprendre a callar, a sortejar les trampes i als acusetes; i a dissimular. En una paral·la; a salvar la vida.

Jo calculava que a la volta d'uns mesos, divuit o vint, es calmarien els ànims d'odi i venjança dels nacionals i que Franco decretaria una amnistia ampla, el perdó general i s'acabaria aquell malson, inclús pels que no érem culpables de res (excepte que es consideri

que sí, només poden pasturar els sementers de l'ambigüitat.

Això no obstant, l'aliatge idiosincràtic de N'Aurelio presenta diversos tipus de caràcter, perquè en ell s'amalgamen el carisma amb la caparrudesca (quan la raó l'assisteix no li amolla); la ductilitat amb la monomàquia; és flexible i orfe de dolenteria; mansuet i furibund, davant la injustícia posa cul a marge; no combrega amb rodes de cartró i ni per aquestes li escau dir una mentida. Tan aviat és tamborinada com arc de Sant Martí, però mai per mai, ridícul ni histriònic. Murcià de naixement i artanenc de fet, és amic dels amics i enemic ferotge de la vacuïtat plenipotenciària.

Professionalment domina els camps de la fusteria; els secrets de l'obra de palma; la comptabilitat i també conrea la llengua de Molière i és llicenciat en la cabal filosofia de viure i deixar viure.

A més de tot això, ha fet incursions en els enllotats aiguamolls de la literatura sota el pseudònim d'Orel (la col·lecció del Bellpuig atresora una taringa de treballs sobre itineraris orogràfics de la nostra contrada, i primafilats articles referents a la problemàtica industrial artanenca).

Cofundador del C. T. E. Element activíssim del desaparegut Club Llevant, sempre ha portat la bandera cultural d'Artà per penyora. Tal volta els susdits caires foguers, l'abocaren a sofrir, en pròpia carn, una cadena de patiments morals d'escabrosa resignació: la guerra civil al cantó republicà i després el noviciat a l'inhòspit monestir del campament militar de S'Alqueria Vella. (És curiós. El documents d'arxiu l'anomenen Campament de Son Morey).

La postguerra viscuda per N'Aurelio no té motlo que l'engalzi. Va ser una època fatigosa i humanament insuportable, en la qual les possibilitats de sobreviure eren quasi nul·les, tota vegada que les

Garita del Campament Militar. Estratègicament situada a la capçana de Sa Penya d'en Rai. Lloc de vigilància total, i implacable gabió de reclam. Al fons, el Pas de Ses Osques i la Vall de Na Set Boques, horripilants termòpiles per als despiatats. 51 anys lluny, la presència actual de n'Aurelio és envejable.

condicions de vida suposaven el més cruel i inhumà dels esclavatges que el tendal estrellat hagi pogut hostalejar.

Per a N'Aurelio i companys defenestrats, els únics productes primordials que anaven a lloure, eren els aires ganivaters de La Pedra d'en Rai, Ca'n Bisbe, Ca Madò Palles i les baverades gèlides del Puig des Corb enllaunades amb els tufs sibèrians d'en Porrassar. Aquest pobríssim bagatge representava el setanta per cent de la paupèrrima dieta nutritiva dels estadans del campament.

El restant trenta per cent alimentari es completava de dosis brovoses el brou de les quals s'extreia mitjançant el procediment brutal i rutinari de bollir i rebollir ossos de vaca renera, potagarres de truges gastamentades i, desiera, 'qualque ovella que, de vella, li havia caigut el braguer de la naixor. També se suposa que el cuinat volia ser de llegum i els arrossos de les grans solemnitats no eren sinó una autèntica loteria de la qual, en cas de jugar-hi varies paperetes en sèries distintes, tocaven quatre grans per barba. Però allà on la tragèdia es consumava era a l'hora de satisfer tribut a les necessitats corporals de liquid, perquè

l'accés a la Font Peloni, porta justiciera dels desdixats perdors, solsament era empriu i facultat del bestiar domèstic i de la salvatgina.

Per poder mitigar un mínim la sed física (la sed de la impotència sols Déu té el do d'humitejar-la) n'hi havia prou amb l'aigua insalubre d'un dipòsit (veritable pou de Jacob) permanentement exposat a les inclemències del temps, la qual circumstància comportava agreujants entrebancs de potabilitat.

El capítol fisiològic és d'entremaliabile lectura. Ens sentim impotents per descriure'l.

Quan al respecte recordam les paraules de n'Aurelio, un vòmit de fàstic recorre l'interior entranyal nostre. No hi ha oremus vàlids per molt que posem a reblanir les nafres dels drets humans amb l'oli cicatrissant de l'oblit.

El conegut campament està ubicat dins la Rota d'en Rai. El vessant de gregal fa partió amb Na Clot del Verger, i al nord limita amb l'esquenadà d'en Porrassar i la Rota de Madò Palles. La garriga del minifundi és ubèrrima, mates i carritxam esclaten de vigor, mentre que els garballons conformen una manjívola barquera de palmes. El lector vol saber el motiu de

semblant esponerositat? És ben fàcil explicar-la: encara hi capiten els missèrrims adobs excrementals dels, aleshores, malanomentas "presos". Aquell indret, obert a la bufaina intèrperie de tramuntana, constituïa el lloc destinat a evacuador fisiològic dels hostes injuriats, els quals, en absoluta disciplina, excrementaven i orinaven la camellesca i tenebrosa agonia dubtal d'haver de fer buidar al cos unes desferres orgàniques tan nefastes com inexistents.

Dementres, a l'eixample del comellar nuvolat, ratelleres de cirrus filagassats copulaven la ingravidesa virginal del cotó eteri, totalment aliens a la inquina que, sota els seus faldons, patien aquells homes indefensos, la congoixa dels quals residia en la maleïda incògnita de saber que tal volta el pròxim sol sortit seria el fossar subhastador de la pròpia existència. I si ho era, què? Tal volta no és el mateix viure quotidianament la mort que segar la vida amb la falcella de la desraó?

I a tot això, el govern celestial què hi deia? Emmudir, era lícit? És ben sabut que la carn dels derrotats a ningú agrada. Tothom li fa amples malgrat sia igual de menjívola que la carn dels vencedors.

Panoràmica prou coneguda i familiar per n'Aurelio Conesa. L'immens espai representava el somni de la llibertat. A l'angle superior de l'esquerra veim les runes de Ca'n Duc i Ca Na Pallota. Seguint el tall d'aigües, els Pins Jussellats (búfals vegetals retent pleitesia a la Mare Terra) i l'empit del Puig de Sa Creu, s'espluguen la rosada matinera. Sobre els lloms de Na Plana reposen els anyivols establits de Ca'n Salom, Ca'n Figuera, etc, vora dels quals el geganti mussol diurn de Ses Penyes d'en Mengo, dona abrigo al Pi Campanós, vicari perpetu del Xaragall Esqueixalat. A la part inferior esquerrana, les Cases de S'Alqueria Vella de Dalt netegen els calls als peus del vetust Pinaró. Just a damunt, l'entranyable caseta de Cas Bisbe roman flanquejada de les fèrtils marjades d'antany. A la dreta notam un eixanguer de la carretera militar i un tros de Ca Na Palles. En primer terme, dues figures (roja la dretana i bordissot blanca l'esquerrana) marcides del fullam dominical, encara ploren l'ultratge comès pels que no volien que son fruit fos assaborit per n'Aurelio i companys. El luxe de tastar una figa era menjua prohibida.

El conjunt de republicans condemnats a obrir la nova carretera militar, sols tenia la freda importància d'un caixó d'eines industrials. Individu inservible; estri de recanvi. Al cap i la fi un instrument estèril es tira on sevilla. Idèntic destí

espera els perdedors.

A vegades, la justícia és un calaix ple de consciència innatural.

PSICÒLOGA

tel. 84 42 63

Cita prèvia

(de les 13h. a les 16h.)

ESTRUCTURAS

Pídanos presupuestos sin compromiso

C/ Rafel Blanes, 98 tel. 83 66 64

07570 - Artà

Avanç de publicació.

En sucesius números, Bellpuig publicarà les biografies dels benivolguts carabiners republicans, senyors Gaspar Caballero Méndez, Lutgardo Rico Infante i Francisco Barbón Lagarés.

Igualment, la nostra revista reprendrà la celebrada sèrie "Senyor de la fosca dins les tenebres de la por", de la qual s'ha recollit material per a un centenar llarg d'articles.

Els capítols d'urgent aparició seran els dedicats a la figura d'en Biel Boira, Na Magdalena Clarita, Joan Rabassó, Pere Mal, etc. També, i successivament, publicarem un reportatge sobre les vicissituds que les germanes Bàrbara i Francisca Sureda, Llovetes, aguantaren a la Vinyassa en els temps embarassosos de la guerra civil.

Pel que fa a les properes festes de Sant Antoni, tenim enllestit un treball sobre les figures irrepitibles de mestre Andreu Fuster Pomar, Ranxer, i l'amo en Francesc Picó Bonnin, Rotxet.

Si no ho publicarem abans, va ser a causa de repetides dolències oftalmològiques del nostre col.laborador.

I ara un aclariment. A l'últim Racó tenguérem un lapsus imperdonable. Omitírem que la foto fou feta al Rafel Gran, per Don Llorenç Pujamunt.

Cagallons Prims.

Al meu fill Jaume, comensal de la bona taula muntanyera.

Ecce quan dormus e quan jacundus dormitare frader muy roncandus et testarudandus. Capítol vintè, versicle vint-i-sis del Gorà. Traducció: Aquest quan se colga jeu d'ajagut, adormit amb un fradre molt roncadur i caparrut.

En nom de la divina Gràcia Maria i son fill Jesús, siguem tots escàpols de Satanàs. Amèn.

En aquell temps que s'aigo servia per boure i ses hòsties per combregar, vegeu per on, madona dets Olors les tengué aferrissades amb so porquer. Si va a dir ver, es porquer era mig bàmbol i atziac sencer. Ara bé, anem per feina i deixem es baleis, perquè ses coses explicades a mitges, entre carn i cuiro, no hi ha misser que les misseri ni notari que les notarietgi.

Vegem. Es porquer, que com hem dit patia de torreó cervellal, un dissabte, després d'haver ensollat sa porcatada comparagué a sa cuina més prompte que un verro quan olora cul trujal remogut. Va fer un cap de taula com es truí d'una tafona. Gojós i sobreixent digué a madona (Téntol: hem d'avisar que a madona li deien Na Creu d'Oli, perquè s'única persignació de la Santa Creu establia en so "per lo senyal del setrí").

- "Així mateix, aquestes sopes anit han estat un poc alises".

- "Mira'l-te a n'aquest esvort d'etzero, quan les s'ha empasolades llavores dona sa cupa a sa cuera. No, i ell ha deixat sa greixonera a punt d'armari".

- "I què voleu que faci si jo me mor de fam calina?"

- "Només vull que callis, tros d'ametla agra. Vaja, vaja. Escampa i aplega de per aci. Ja estic farta de peternacles com tu. Arruix, vés-te'n a tocar vila amb sos orgues en es coll!"

- "Madoneta, com ni hi vagi volant no crec que hi pugui anar de cap de ses maneres. Pensau-ho, madona, pensau-ho, quina sopada he feta; quatre sopes viudes i dos tronxos de blea amb s'absoluta dins sa butxaca. Com aquell que diu, tenc es budells més tibats que un fil d'aranya!"

- "I on me surts, brutango d'esparrai, si has menjat més que es dotze apòstols en una setmana!!!"

- "Escoltau, madona, i ets apòstols que no eren aquells homos que escoltaven el Bon Jesús i de tant de badaiar tenien ses caixeres que els arribaven de sa punta des nassot fins a sa melsa de ses oreies? Si jo peg a endevinar, vos diré que aquella dotzena de desanats només tocaren coqueta es vespre que en Judes vengué sa peça grossa".

- "Suatge i mala pigota ets tu! Escolta'm i seràs sentit. A tu lo que et falta és tastar s'aliment dets aliments. Saps quin és?"

- "Si fa madona: un bigam espès ple de perxada!"

- "Malparlant, groller més que groller. Au, parteix i en arribar t'atures a confessar-te. Demanes perdó a Déu per lo que has dit i després vas a combregar".

- "Trobau que és idea això de combregar?"

- "De si ho és? I tan. Pensa que es qui combrega reb es cos de Déu. Aposta combregant menjaràs pa del cel a voler".

- "Si vós ho deis li acop".

Es porquer, àlies "Barram Esmolat", pren tranc i cap a la vila s'ha dit. Pes camí va fer reflexió: "¿L'Iglésia per on deu caure? Ja caic. Per força ha d'esser aquella casota que cau davall es campanar". Ves si hi queia. Tot xarpat i amb esperança de buidar es pecats i omplir-se es gavatax d'hòsties, es

porquer obri es forn ganyoter esperant que es capellà li trabucàs aquella amutada d'oblees. Santa Despentinada que hi quedà de cambuixat! Es posible tanta cricanyia en aquell senyor disfressat?

Més cremat que un llucet, pellucà qui era n'hostier; "quant es hòsties me donau per una lliura?"

- "Con que no són beneïdes, un caixó de raset i si te n'endús ets escapolons, sis sous hauràs d'afegir".

Barrina feta i closa, surt a defora i es temps de cantar una òliba s'engospà es talabam neuler.

Després sí que va romendre comes al vent. Aquella menjua feia tanta paret com un marger sense braços. Picat de lo que es joc anava, girà tapins i cap an ets Olors tan aviat com depressa. Quan madona el guipà, ses nafres de Sant Llorenç reverdiren.

- Però bono! I ara ja tornes? Que no has enfilada s'aigua per cós?"

- "Madona, vós sou tan mentidera com l'amo vostro amb so mercader. S'alimentarro que m'havíeu dit no m'ha pegat a dins sa panxa. Això se diu un perboc, madona!"

- "I què te pensaves que era, un llençol de xuia? Has de sabre que res umpl tant com s'Hòstia Consagrada!"

- "Lo que de veritat umpl és un tascó de sobressada!"

- "Això que ara me dius és recapte de l'infern!"

- "O en el cel no menjam porquim?"

- "De perendenga, ja està clar que no!"

- "Idò digau que allà dalt fan es cagaions prims!"

- "Oh grandíssim heretge!"

- "M'és igual madona, jo no patesc des fetge!"

Pere Ginard

FORN DE CAN BECA

Cada dia, bon pa

Cada dimecres, panades Cada divendres, robíols

Despatx central:

Rafel Blanes, 51 - Artà - Tel. 83 61 72

OBRES de MESTRES

Hi ha objectes que d'una sola mirada ens atrauen, no sabem el motiu però ens agraden. Són les Obres dels Mestres Artesans. Objectes fets segons vells procediments o, de vegades, fruit de la innovació i la creació dels artesans d'ara.

Per això la Conselleria de Comerç i Indústria del Govern Balear creà l'etiqueta de "PRODUCTES DE QUALITAT ARTESANA".

Per protegir els vells artesans i per promocionar els nous creadors. Així quan vostè compra un producte artesanal, aquesta etiqueta és tota una garantia.

GARANTIA ARTESANA

A l'hora de triar,
cerqui aquesta etiqueta.

És un missatge de:

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA DE COMERÇ
I INDÚSTRIA

L'art de cultivar bonsai

Curs d'iniciació al Bonsai (III). Poda.
Filferrat.

Per determinar la futura estructura del que serà el nostre bonsai es pot fer de dues maneres, gairebé sempre associades. D'una banda per la poda, i per l'altra el filferrat. O totes dues. Poda de les branques que surten del context de la idea que tenim de les que creixeran entrelaçades una en l'altra i de les que tiren cap enmig, i filferrat de les que d'una forma o altra estan a prop però no en la direcció adequada, per cobrir un buit, etc.

Hi ha tres classes de poda: d'estructura, de neteja i dràstica. La d'estructura, com la mateixa paraula diu, és per donar-li una forma determinada. Es fa quan l'arbre dorm, o sigui, aproximadament el mes de gener o febrer. Hem de tallar la branca després d'un ull que quedi en la direcció cap on volem que cresqui.

La de neteja es fa en el mateix temps i és per eliminar les branques que no ens interessin, les que queden a la part interior, les seques, etc. i, després, sempre i que sigui necessari, per al bon desenvolupament de l'arbre.

La poda dràstica, total, només es fa en ocasions molt específiques: quan el recuperam de la muntanya, quan el tenim molt malalt i per canviar l'estil. Això només quan dorm.

El filferrat va començar a Xina i d'una manera molt ambigua ja que el filferraven amb canonada de plom: hi feien un xap i el posaven a la branca ben ajustat, només entre nuu i nuu, i després el vinclaven. Poc temps més tard usaren canyes de bambú, la col·locaven damunt la branca i la fermaven. Com és clar, només a les crescudes novelles. Així, poc a poc, hem arribat a la forma actual de filferrat.

El material modern per filferrat és, evidentment, el fil de ferro, tot i que no s'usi gaire perquè és molt dur i ens exposam a rompre qualche branca. El de coure (usat també en electricitat) és bo, però per a alguns arbres és tòxic tot i que cremat vagi bastant bé. El millor, però també més car, és el d'alumini. És molt bo de doblegar, no pesa gaire, etc.

Per filferrar una branca partirem sempre des de la soca.

Li donam dues voltes i el seguim cap a la branca fent-li fer voltes fent espiral (com si fos una molla d'un bloc o quadern) fins arribar al final. Calcularem el material donant al fil el doble de llargada de la branca i la gruixa que ens sembli que l'aguantara doblegada (l'alumini sempre més gruixat del que sembla). No hem de passar mai un fil per damunt de l'altre.

L'hem de vigilar constantment perquè en engruixir la branca el fil no ens quedi encallat dins la pell ja que deixa unes marques molt lletges. En aquest cas el desferem no desembolicant, sinó tallant el fil de ferro a cada mitja volta amb una tenalles procurant no pessigar la pell. Si no quedàs en la posició desitjada, el tornariem a filferrar al cap d'un temps.

Cal tenir en compte que totes les operacions s'han d'efectuar en la seva lluna (plena per als arbres de fulla caduca, nova per als de fulla perenne).

Jaume Ginard Llinàs

BAR- RESTAURANTE CAN BALAGUER

* Menú del dia

* Tapes Variades

* Cuina Mallorquina

tel. 83 50 03
c/ Ciutat, 19

07570 - Artà

Crònica des del Coll Faraix.

No esperava que l'article del Parral aparegut a l'últim número agradàs tant. Ni de molt. El vaig escriure simplement per contar una experiència personal. Per contar què sent en trepitjar els mateixos indrets que trepitjaren els heroics pioners de la Colònia.

Com dic, no esperava que un article escrit per un mateix, hagi agradat tant. Però així ha estat.

Per una banda he despert el record d'aquells paratges a molta gent que els va conèixer a la seva joventut.

Per altra part ha fet ganes d'anar-hi a altres que no ho coneixen. Fins i tot un amic en demanà perquè no hi havia inclòs un plànol o una mica de croquis en l'article. Molt senzill: en primer lloc el croquis no serveix de res si no hi van amb qualcú que ho conegui bé; en segon lloc, amb un croquis sempre hi pot haver gent que s'arrisqui a anar-hi i en poc temps el Parral semblaria el torrent de Pareis: un lloc pler de brutor.

En el present article tenc ganes de contar-vos una llegenda referida a un lloc molt més fàcil de trobar. Es tracta de la Cova del Gratarell d'en Barrufet.

Anant a l'Ermita (per carretera, està justa al quilòmetre 7'9), veureu que hi ha una pedra enorme amb una rajoleta aficada que diu: "Penya de s'Ermità Macari". Bé, idò, la cova està just darrere aquesta pedra.

La llegenda diu que en Barrufet la duia de l'ermità Macari i que sempre n'hi feia per salar. L'ermità sempre se'n sortia i en Barrufet anava ben empenyat.

L'ermità Macari anava cada dia a recollir mel fins a l'Arboceret, i sempre pel mateix camí.

Un dia en Barrufet, cansat de fallar tant, decidí que ja havia arribat l'hora d'aglapir l'ermità. L'esperà amagat en el camí i quan el vegé, va agafar una pedrota disforja i li amollà just en el moment que l'ermità passava per davall. L'ermità, sense regirar-se gens ni mica, aturà la

pedrota a mig camí amb la mà i la deixà així com està ara.

Llavors si que s'empenyà en Barrufet! Va resoldre no agafar més enrabiades per mor de l'ermità i pensà que lo millor que podia fer era tornar-se'n a l'infern.

Va començar a gratar un clot amb les ungles i al poc temps li comparagué un senyal diví en forma d'ull. En Barrufet no pogué aguantar aquesta visió i va esclatar amb un tro fereset. El cap li boti cap a fora i romangué penjat a la roca. Encara hi és si el voleu veure. Fins i tot dins la cova podreu veure les gratades a la roca. I ben marcades que estan!

Qui no ho creu que ho vaja a cercar.

Jaume Ginard Palou

RECORDS DE HOLLYWOOD

Sirip Rodarbó

Carta de la Màfia a «Bellpuig»

Sr. Director:

El meu nom no importa, però el faria tremolar només sentir-lo. Fins ara han estat publicant una secció infecta i vergonyosa titulada "Records de Hollywood". A partir d'avui li recoman que no ho faci si vol conservar la vida, la seva i la dels seus col·laboradors.

Les històries que els ha contat aquest impresentable anomenat Sirip Rodarbó no són més que mentides sense sentit. Jo i els altres membres de l'organització no entenem com s'ha atrevit a publicar mentides com que n'Errol Flynn va ser col·laborador dels nazis; que actors tan respectables com en John Wayne o na Katharine Hepburn bevien alcohol en grans quantitats; que n'Ava Gardner era una ninfòmana, en Johnny Weis-

smuller un covard, en James Stewart i en James Dean uns pobres d'esperit, en Marlon Brando una mala persona o en Clark Gable un cregut orellut. Tot és mentida. En Sirip Rodarbó no li va posar mai la mà a damunt a na Marlene Dietrich, ni a na Gina Lollobrigida, ni a na Rita Hayworth, i molt manco a na Grace Kelly. Mentides, tot mentides.

Vull que publiqui a la seva revista que en Yul Brynner no era calb. Que Sirip Rodarbó no va anar mai a l'escola, i molt manco amb en Burt Lancaster i en Ronald Reagan. Que és una ximpleria que na Marilyn Monroe se li declaràs i també que ell descobris n'Elvis Presley. Que n'Elisabeth Taylor mai no ha tastat una gota de llet de somera ni ho ha

necessitat. Que el pare de na Carmen Miranda era enginyer i no va vendre mai una mongeta. Que ningú mai no va tenir problemes amb el pentinat de Verónica Lake. Que en Charlie Chaplin va ser sempre una persona molt eloqüent i l'home invisible no va existir.

Si no eliminen els "Records de Hollywood" de la seva revista i no publiquen aquests desmentits, li prometem acabar amb totes les preocupacions de la redacció de Bellpuig i, de propina, amb la vida de tots els seus integrants.

Atentament i perillosa: El Cap de la Màfia de Hollywood.

Nota de la redacció: Per causes més que evidents ens veim obligats a deixar de publicar la secció "Records de Hollywood".

SE ALQUILA CASA DE CAMPO

MUY CONFORTABLE

Informes: Teléfonos 835599 - 836153

Iniciació al Tarot

Començan aquí una breu visió de les cartes del Tarot. Molta gent coneix el Tarot i sap que serveix per endivinar el futur, però poca cosa més. Hi ha gent gent que fins i tot li té por, perquè això de conèixer el futur no és agradable segons a qui.

Jo fa anys que m'interés per lo paranormal. De fet ha duit a terme molt de tipus d'experiències en el món parapsicològic, però puc dir que en el Tarot he trobat més satisfaccions que enlloc.

El Tarot ningú no sap exactament d'on ve, encara que la hipòtesi més reconeguda és la que diu que ve del "llibre de Thot" egipci. El que està clar és que les cartes actuals (pel joc) deriven del Tarot i que aquest no estava concebut per jugar sinó per obtenir coneixement del món i de la ciència oculta.

Diuen que varen esser els gitanos els que varen estendre per Europa els símbols del Tarot.

Com funciona el Tarot? Realment és molt difícil de dir. Tot són hipòtesis. Però lo cert és que, en mans d'una persona experta, funciona.

Segurament hi té a veure el subconscient. Aquest, ahir com avui, funciona a través d'imatges i símbols. Amb això encara ens assemblam al home primitiu. Avui, amb tota la tecnologia que presideix la nostra vida, encara somiam amb símbols i arquetipus.

Això és precisament el Tarot, un compendi de tot el món, els tipus humans, la ciència, etc., tot això simbolitzat en arquetipus que l'expert tradueix en paraules.

El que ara no puc explicar tan fàcilment és el fet que el tarotista seleccioni, entre el cent de significats d'una tirada, els que es refereixen al consultant i pugui endevinar, així, fets del passat, del present i fins i tot del futur.

Si qualcú s'interessa més per

aquest tema i vol parlar amb mi, el meu telèfon és el 835257.

Començarem explicant els 22 arcons majors, resumidament i ho farem per la làmina coneguda per "El Foll".

Aparentment és una carta que representa un home que pareix que passa de tot, un rodamón que sense ofici ni benefici (en tot cas s'assembla a un bufó) camina i no se n'adona que un ca li arrabassa un tros dels calçons. Això aparentment.

El simbolisme és profund: follia, falta de disciplina, immaduresa, frivolitat, desconsideració, espontaneïtat, plaer, temeritat, risc, aventura, incompliment de promeses, iniciativa, entusiasme. Quan està en posició invertida: elecció equivocada, indecisió, alcoholisme, drogaddicció.

Aquesta carta ens parla d'una persona que s'estima més esser un errant, un boemi, que sacrificar-se estudiant o fent feina seriosa; una persona que no es guia per la lògica sinó pels instints i els impulsos; que es fantasiós en l'amor i en les

relacions socials (si és que en té). Si "el foll" va acompanyat de la lluna, ens parla de problemes psíquics; "el foll" i "el mag" de petits problemes nerviosos.

És sempre una carta que fa referència a notícies i a successos inesperats. Si la carta surt al revés parla d'idees confuses, perilloses, absurdes, com si el consultant ja no cregués ni en ell mateix. Al revés les idees, els significats exposats en primer lloc es refusen i sempre són més negatives. Fins aquí parlem dels significats estàndard, dels més coneguts o més d'acord amb l'arcà. Que també depenen del lloc que ocupa la carta a la tirada.

No deixen d'esser importants que sorgeixen de manera espontània de la nostra ment i que no trobarem a cap llibre. La veritat és que no sé quin és el mecanisme que els fa sortir però puc assegurar-vos que en moltes d'ocasions que pareixen coses sense sentit al consultant sí que li sonen, i a vegades molt.

A vegades surten noms de persones, de coses, imatges de situacions de carrers, a cases, en definitiva coses que no són significats coneguts pel tarotista però que les ha de saber interpretar. Aquí està la màgia del Tarot.

He llegit que el nou catecisme de l'església condemna la pràctica del Tarot i altres arts adivinatòries. No veu amb bons ulls que els catòlics vagin a consultes de tarotistes.

No puc entendre per què, de veritat. El Tarot no és dolent en si. Una altra cosa és l'ús que en faci segons quin tarotista.

El fet que no coneguem com funciona no vol dir que l'haguem de condemnar. Naturalment, no és ser diabòlic i si no que ho demanin als qui em coneixen. Segurament qualche dia els psicòlegs i els científics explicaran el secret d'aquestes làmines enigmàtiques.

Jaume Ginard Palou

**Es lloga un local
en planta baixa
pl. Conqueridor, 11**

**Informes: Pl. Conqueridor, 8
Tel. 83 52 44**

*Jardineria,
Disseny.
Manteniment i
Venda de Plantes*

Joan Llabata Morey

**Pl. Conqueridor, 8 - tel. 83 52 44
07570 - Artà**

NOTICIES BREUS

CARITAS:
CAMPANYA DE
NADAL

Caritas Parroquial d'Artà organitza la Campanya de Nadal. En els distints establiments de queviures es poden aportar aliments. El dia de nadall'ofrena és per Caritas i ens permet compartir qualche cosa de nosaltres mateixos en aquestes dates tan assenyalades.

FAMÍLIA, BONA
NOTICIA

El diumenge dia 27 celebrarem la festa de la Sagrada família. Una bona ocasió per reflexionar junts sobre el que significa avui la família com a cau de convivència afectiva i lloc on es comparteixen valors, estil de vida, problemes i esperances. Tots sabem prou bé el paper insubstituïble de la família per a la transmissió de la fe als infants i als joves. Tots sabem prou bé com és de decisiu per al conjunt de la societat l'existència de moltes famílies que aportin una referència positiva, uns valors transcendents i una concepció solidària de la vida als joves i als infants.

L'Eucaristia de les 12 a la Parròquia tindrà el caràcter de celebració festiva per a totes les famílies que vulguin unir-s'hi per a pregar i donar gràcies. Els qui durant el 92 han rebut el Sagrament del matrimoni, i per

Les passes del Forum Pastoral Juvenil

Qui són els joves d'avui? (II)

Valoren la família, estan poc interessats en política, són pragmàtics, no tenen ideologia, confien poc en les institucions, ha baixat un tant el seu compromís i la seva sensibilitat ètica. L'associacionisme entre ells és baix. Seleccionen les amistats. Viuen la sexualitat com una qüestió privada: les institucions no tenen cap dret a marcar normes d'actuació. El treball per ells és sobre tot una qüestió instrumental (per guanyar doblers), i no tant una qüestió de realització personal. Reben més informació que la que integren i digereixen. La seva cultura sol estar feta de molts retalls i sol ser poc profunda. Els qui són creients, no estan tan empegueits, com abans, de presentar-se com a tals.

Tanmateix, els joves, en general, i comparant-los amb les generacions anteriors, mostren un conjunt d'aspectes positius: són tolerants, dialogants i independents, espontanis, sincers, lliures, valoren

la natura i l'ambient, estan informats, són pacifistes, cerquen noves maneres de ser i d'estar i noves maneres d'expressar-se. Saben veure, apreciar i diferenciar el que és vertader i el que és ambigu o fictici. Tot i que els costa dialogar, -sobre tot perquè els resulta difícil escoltar-, valoren el diàleg. Entre ells hi ha de cada dia una igualtat més gran entre joves i al.lotes. L'etapa de la joventut s'ha allargat fins a edats que arriben dels 25 als 29 anys.

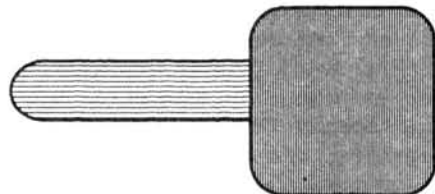
No es pot dir que els joves siguin buits: Tenen els seus valors i cerque la seva identitat.

Els adults esdevendran significatius per als joves d'avui en la mesura que procurin donar resposta sincera i profunda als desafiaments que la societat aavui ens planteja.

Els adults poden aportar als joves fonaments i gruix de vivència autònoma.

*Segona part de la Ponència de P. González Blasco

a tots els qui durant aquest any celebren les noces de plata o les noces d'or matrimonials hi són convidats d'una manera especial.

CARPINTSA

Carpintería en Aluminio
y Saneamiento

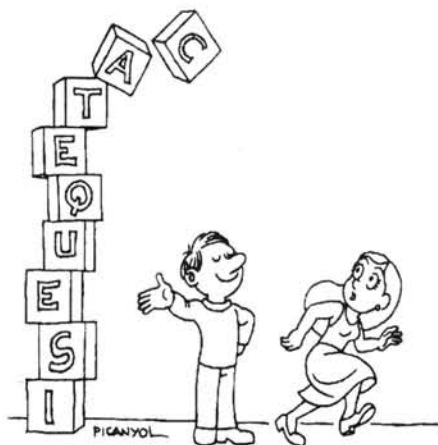
A. Cursach y E. Metallana

Tel. 835475

C/ Fray Junipero Serra, 7

ARTÀ

- * Technal
- * Puertas Aluminio
- * Persianas Mallorquinas
- * Cerramientos Galerías
- * Toldos Policarbonato
- * Cristalerías y Murales
- * Calefacción
- * Energía Solar
- * Gas Butano y Propano

CATECISME DE L'ESGLÉSIA CATOLICA

Amb la firma de Joan Pau II s'ha publicat un nou catecisme que ja està a la venda en la seva edició castellana. El pròxim mes de febrer sorotirà la versió catalana.

Aquest catecisme presenta el contingut essencial de la doctrina catòlica a la llum del Concili Vaticà II i de la Doctrina de l'Església. Actualitza les ensenyances de la fe i de la moral cristianes: les adequa a la nostra època. Està concebut com un text bàsic adreçat en primer lloc als Bisbes i com a referència a partir de la qual es podran redactar els catecismes particulars.

El nou catecisme no anul·la els catecismes vigents. El seu propòsit primordial és la unitat de la fe cristiana.

La seva redacció ha durat 7 anys. Està dividit en més de 4.000 proposicions. Consta de quatre parts: El Credo, els Sagraments, els 10 Manaments i una exposició del Pare nostre.

La redacció ha estat feta per una comissió de 7 Bisbes especialistes en catequesi, designada pel Papa i presidida pel Cardenal Joseph Ratzinger.

JOAN PAU I PRESENTA EL NOU CATECISME

El passat 7 de desembre, el Papa va presentar oficialment les traduccions del catecisme a l'espanyol, l'italià, l'anglès i l'alemany. El text oficial està escrit en llatí. Un mes abans havia aparegut l'edició francesa. L'Església catòlica francesa va avançar un mes l'edició del catecisme aprofitant que el text bàsic havia estat redactat en francès.

Aquest catecisme substitueix el de Pius X, promulgat ara fa 80 anys (1912) i és considerat com un únic text per als 900 milions de catòlics que hi ha en el món.

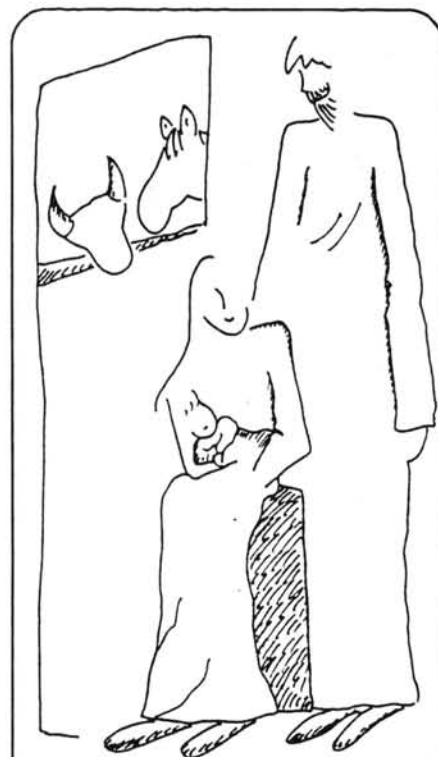
QUE ÉS UN CATECISME?

Un catecisme literalment és "el que és ensenyat": expressa sobre tot el contingut, en contraposició a la catequesi que expressa sobre tot el fet de la transmissió.

Els catecismes existeixen des de temps antics com a llibres auxiliars en la transmissió de la fe.

Fou el catecisme romà el qui va donar unitat -no uniformitat- als distints catecismes i va impulsar la redacció d'altres textos similars.

Cada època, cada país, cada diòcesi han continuat produint catecismes. Des de Trento fins avui, en cada regió s'han elaborat infinitat de catecismes. Alguns autors són: Roberto Belarmino, Astete, Fleury ... Entre nosaltres és conegut el Catecisme del Bisbe Nadal. I més recentment el catecisme del Bisbe Campins. Després del Concili Vaticà II han sorgit diversos catecismes nacionals com el catecisme holandès. I molts altres.

**LES PARRÒQUIES
D'ARTÀ I DE LA
COLÒNIA
DESITJAM I DEMANAM
PER A TOTS
UNES BONES I SANTES
FESTES DE NADAL**

VETLA DE MATINES

La vetla de matines començarà:

a les 8'30 a la Colònia

a les 9'30 en el Convent

a les 10'30 a la Parròquia

Tots estam convidats a la vetla de Nadal.

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO VIALSA

J. Bernad, J. Zafra i J. Genovard

**Ctera. Santa Margalida, 57 -Tel. 83 66 35
ARTÀ (Mallorca)**

Andreu Genovart

Inspecció d'embarcacions

La setmana passada el Club Nàutic rebia l'avís per part del Departament de Marina "Inspección de buques" que es duria a terme una revisió d'embarcacions el dimecres dia 16. Efectivament fou així; el passat dimecres vengué un funcionari de l'esmentat Departament de Marina que revisà les barques, el casc, motor i equip de salvament. Es veu que volen fer una posada al dia de totes les coses. D'aquí endavant navegar suposarà dur tots els ormetjos en ordre sobretot aquells que afecten la seguretat de l'embarcació. El dimecres a migdia semblava festa al mollet, tot estava ple cotxes i els propietaris de les barques una mica preocupats pel que pogués passar; almanco tots els que tenien dubtes els pogueren aclarir, la qual cosa sempre és bona.

Finalitzà el campionat de truc

El campionat de truc que fa uns anys organitza el Bar Centre Social, finalitzà la setmana passada. Les tres parelles que es classificaren en primer lloc foren les formades per:

Agustí Espinosa Tudela -
Andreu Genovart Ortega
Jordi Jaume Orell - Antoni
Llaneras Frau
Jaume Genovart Sansó -
Miquel Sansó Torres

Per ahir divendres estava prevista l'entrega de trofeus al final del sopar en el Club Nàutic en el que feien comptes participar els organitzadors,

jugadors i simpatitzants. Com sempre l'ambient d'alegria i bauxa va estar present en aquesta comperició.

El Club de la Tercera Edat es mou

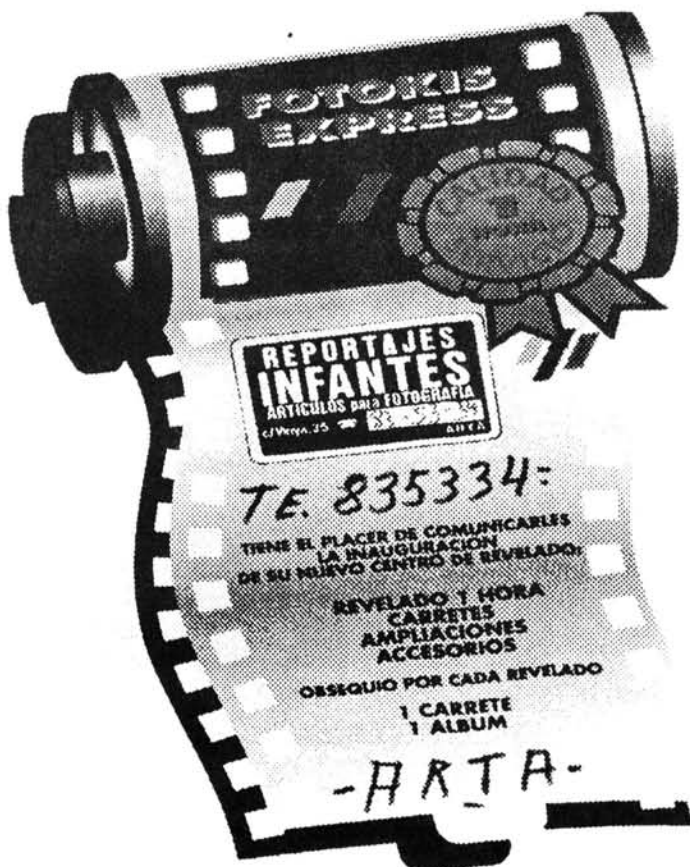
El Club de la Tercera Edat ha començat a entrar en activitat. La nova Directiva del Club ha dirigit una carta a tots els seus socis per tal de sondejar quins són els seus gustos i aficions, a fi de poder confeccionar el programa anual d'activitats en base als diversos criteris de la gent. Amb aquest objectiu es va distribuir entre els socis un formulari-enquesta en el que es demanava l'opinió dels interessats.

De moment hem sabut que ha tengut molta acceptació la proposta d'una xocolatada amb ensaïmades -gratuïta per a tots els socis- que se celebrarà la vigília de Nadal en sortir de Matines en el local del Centre Cultural.

Alguns socis de la mateixa entitat assistiran el pròxim dia 22 a uns actes que tendran lloc a la Seu de Mallorca per celebrar anticipadament Nadal. Entre altres coses participaran a la missa que presidirà el Bisbe de Mallorca, Teodor Ubeda.

Sequera

No plou, diu la gent. La manca d'aigua comença a ser preocupant. En tot el mes de novembre i els primers quinze dies de desembre només ha plogut 8,5 litres. La qual cosa fa que el problema de l'aigua s'aguditzí. ¿Serà que el clima es comença a ressentir de les moltes quarterades que cada any són devorades pel foc?.

Contestador automàtic

Avui publicam unes suggerències que ens han fet arribat a través del CONTESTADOR AUTOMÀTIC.

Es tracta de la mala imatge que donen alguns indrets dels nostres carrers i llocs públics. Per exemple els jardinetes de l'Institut i del Col·legi Na Caragol, es troben sovint plens d'escombraries, com són papers, llaunes de begudes i altres coses que fan mal d'ulls als vianants.

També estan molt descuidats els jardins de Na Batlessa i bastants de carrers on l'herba hi creix com si fossin voravies de les carreteres.

Esperam que ara que vénen les festes sia un bon motiu i moment per prendre les oportunes mesures per fer neteja i també per fer un poc més de vigilància perquè no es produeixin aquests desordres i el nostre poble sia un exemple i mirall per a tots els veïns i també pels visitants.

REGISTRE CIVIL D'ARTA MOVIMENT NATURAL DE LA POBLACIO. MES DE NOVEMBRE

NAIXEMENTS

05.11.92. Margalida Massanet Andreu, filla de Pedro i Mª Antònia.

05.11.92. Jessica Galván Sánchez, filla de Juan Antonio i Dolores.

MATRIMONIS

07.11.92. Francisco Jiménez Sánchez amb Mª Antonia Bisbal Servera.

08.11.92. Pedro Font Garau amb Kirsten Jensen.

21.11.92. Guillermo Fuster Servera amb Maria Mestre Ferriol.

21.11.92. Joan Juan Rotger amb Josefina Ribera Alonso.

21.11.92. Juan Miguel Moll Sureda amb Inmaculada Mo'-reno Mayal.

DEFUNCIONS

01.11.92. Jaime Moll Pastor. C/ Mestral, 7. 77 anys. a) De Son Pi.

03.11.92. Jaroslav Danecek. C/

Sant Mateu, 9. 46 anys. Colònia.

04.11.92. Pedro Ferrer Gela-bert. C/Major, 86. 81 anys. a) Garrova.

09.11.92. Angela Alzina Mercant. C/ Pou Nou, 13. 84 anys.

13.11.92. Fernando Truyols Morell. Marquès de Bellpuig. 84 anys.

17.11.92. Juan Pomar Font. C/ Abeurador, 10. 88 anys. a) Bover.

30.11.92. Guillem Vives Negre. C/ Margalida Esplu-gues, 21. 92 anys. a) De Sa Badeia.

Nota de Redacció: Pel que fos, en la darrera relació de defuncions del n° 465, hi va haver un embull de malnoms: el d'Antònia Servera Rosselló, tocava dir a) d'Es Moli d'En Leu; i el de Jordi Colomar Moll, a) Colomer. Demanam disculpes als familiars.

ENDENVINETA de Pere Xim

Solució a la publicada:
Maastricht

Fetxes molt senyalades
mai les porem oblidar,
moltes feines solen dar.
Llevat poreu preparar

si les voleu estufades.
Tot el món no fallades,
famílies replegades
qui més viurà les veurà.

COEXA, S.A.

DELEGACION EN CALA RATJADA:
Vía Mallorca, s/n - Tel: 56 37 48

CONSTRUCCIONES

DESMONTES

ASFALTOS

AGLOMERADO

EXCAVACIONES

PLANTA DE AGLOMERADO

CANtera DE ARIDOS PROPIA

ALQUILER MAQUINAS

BOMBA HORMIGONAR PROPIA

HORMIGON PREPARADO

CONTROL CALIDAD

LABORATORIO

Hormigones

FARRUTX, S.A.

C.I.F. A - 07 254188

PLANTA: Ctera. Artà-Alcúdia, Km. 4
Telèfon: 83 56 88 Fax: 56 52 67

Futbol Sala

Continua disputant-se la lliga de futbol sala en la seva cinquena jornada. Els resultats de les darreres són els següents:

2ª jornada

Boixos Nois, 7 - Estr. Roja, 3
Nelson, 6 - Gamundí, 2
Expert-Vialsa, 1 - C. Cultural, 5
Institut, 3 - Canyamel, 5
Mussols, 4 - Almudaina P. 2
Nelson A, 2 - Bolero, 8
Ponent, 4 - Sa Bòveda, 5
Márm. Artà, 4 - Cons. Ginard, 10
Almudaina, 13 - Sa Nostra, 0

3ª jornada:

C. Cultural, 7 - Almudaina P., 4
Gamundí, 2 - Bolero, 2
Estr. Roja, 1 - Sa Bòveda, 8
Piz Paz, 2 - C. Ginard, 10
Boixos Nois, 2 - Juma, 4
Nelson, 5 - Sa Nostra, 4
Expert-Vialsa, 1 - Almudaina, 4
Institut, 1 - Sanimetal, 17
Mussols, 6 - Mármols Artà, 3
Nelson A, 11 - Ponent, 4

4ª Jornada:

Esports Juma, 4 - Sa Bòveda, 0 (*)
Sa Nostra, 4 - Bolero, 0
Almudaina, 11 - Almudaina P., 3
Esports Juma, 6 - Sanimetal, 5 (*)
C. Cultural, 5 - Mármols Artà, 10
M. Gamundí, 4 - Ponent, 8
Estr. Roja, 2 - Nelson A, 8
Piz Paz, 6 - Mussols, 3
Institut, 3 - Boixos Nois, 9
Nelson, 2 - Vialsa-Expert, 4

(*) Partits de jornades anteriors

La classificació quedava així:

Tennis-taula

El dimarts dia 8 de desembre i durant tot el dia es va celebrar el torneig de tennis-taula que havíem anunciat en el número passat (per error diguérem de tennis). La participació va estar entorn dels 50 jugadors/res que en cinc taules protagonitzaren més de 120 partides. Les sessions varen ser de matí (de 9:30 a 13:00) i de tarda (de 15:00 a 21:00).

Les classificacions finals varen ser les següents:

Sènior:

- 1.- Gabriel Garau I
- 2.- Gabriel Garau II
- 3.- Jaume Cabrer
- 4.- Jeroni Cantó

Juvenil:

- 1.- Guillem Caldentey
- 2.- Jaume Ginard
- 3.- Margalida Lliteras
- 4.- Joan Navarro

Aleví:

- 1.- Xisco Lliteras
- 2.- J. Fsc. Gili
- 3.- Xisco Piris
- 4.- Miquel Sureda

Infantil M.:

- 1.- Rafel Caldentey
- 2.- Antoni Gayà
- 3.- Jaume Cabrer
- 4.- Sebastià Carrió

Infantil F.:

- 1.- Rosario Lliteras
- 2.- Margalida Caldentey
- 3.- Azucena Galán

Almudaina	4	4	0	0	38	5	8	+	33
Esports Juma	4	4	0	0	22	9	8	+	13
Cons. Ginard	3	3	0	0	28	9	6	+	19
Boixos Nois	4	3	0	1	22	10	6	+	12
Nelson	4	3	0	1	22	13	6	+	9
Sa Bòveda	4	3	0	1	17	12	6	+	5
Sanimetal	3	2	0	1	39	11	4	+	28
Mármols Artà	4	2	0	2	26	23	4	+	3
Nelson A	4	2	0	2	24	23	4	+	1
Centre Cultural	4	2	0	2	19	18	4	+	1
Mussols	4	2	0	2	15	15	4		
Expert-Vialsa	4	2	0	2	10	13	4	-	3
Sa Nostra	4	2	0	2	11	20	4	-	9
Bolero	4	1	1	2	13	12	3	+	1
Canyamel	2	1	0	1	7	11	2	-	4
Ponent	4	1	0	3	16	24	2	-	8
Piz Paz	3	1	0	2	10	22	2	-	12
Mármols Gamundí	4	0	1	3	9	26	1	-	17
Almudaina Prom.	4	0	0	4	12	30	0	-	18
Institut	3	0	0	3	7	31	0	-	24
Estrella Roja	4	0	0	4	10	40	0	-	30

Equips menys golejats:

Almudaina	5 gols
Esports Juma	9 gols
Cons. Ginard	9 gols

Golejadors:

Quique (Sanimetal)	17 gols
C. Torres (Nelson)	13 gols
F. Javier (Sanimetal)	10 gols

ES LLOGA UN LOCAL
al carrer Santa Catalina, 10

Artà

Informes: tel. 83 65 48

C. E. Sant Salvador. Equip de Bàsquet Sènior Femení

D'esquerra a dreta, drets: **Belen Lorenzo, Antònia Morey, Antònia Tous, Jaume Palou (entrenador), Maria Ginard, Mª Magdalena Nicolau.** Agenollades: **Virgínia Lorenzo, Francesca Rosselló, Antònia Bauçà, Antònia Gelabert i Mª Antònia Flaquer.**

Basquet

CADET MASCULI

SON CARRIO 47
C. E. SANT SALVADOR 42

Partit disputat el dissabte dia 28 a Son Carrió. La falta de la bona sort i un altre cop la zona 2-3 efectuada per l'equip local, va fer impossible la victòria d'aquest partit. Tan sols s'ha de dir que es varen llançar 13 tirs de tres punts i no se'n va aconseguir cap.

Els parcials cada 5 minuts varen ser: (8-5) (15-9) (17-12) (24-16) al descans, (28-20) (32-24) (39-32) (47-42).

Cal destacar els 15 rebots i 17 punts d'A. Nicolau i els 8 punts i 8 rebots d'en M.A. Riera.

C.E. SANT SALVADOR 53
SON SERVERA 50

Partit disputat el dissabte dia 5 al polisportiu de Na Caragol d'Artà. Un altre pic l'equip visitant va sortir amb defensa en zona, aquest pic 3-2, i això va despistar bastant l'equip local, que un altre pic es va cansar de tirar tirs de tres punts, 18 aquest cop, i tan sols en va aconseguir 1.

Els parcials cada 5 minuts va ésser: (8-4) (17-8) (20-17) (24-26) al descans, (32-36) (39-41) (44-45) (53-50).

Cal destacar els 16 punts i 3 rebots d'en B. Nicolau, els 8 punts, 16 rebots, 1 taps de'n A. Nicolau.

SHADOW B. INCA 52
C.E. SANT SALVADOR 35

Partit disputat el dissabte dia 12 al pavelló de la Creu d'Inca. Aquest pic va ser l'equip local el que va a

tornar fer un zona, aquest pic una 2-1-2 pressionat, que va aconseguir que l'equip artanenc perdés la significativa quantitat de 28 pilotes. El tir de la llarga distància un altre cop no va entrar, però aquest cop el percentatge va ser de 15 de tirats, 3 de fets.

Els parcials cada 5 minuts varen ser: (12-2) (15-5) (19-7) (28-11) al descans, (33-15) (36-16) (40-30) (52-35).

Cal destacar els 11 punts i 19 rebots d'A. Nicolau, i els 9 punts i 3 rebots de B. Miralles.

En aquest moments l'equip artanenc va en setena posició. Cal destacar la molt bona actuació d'A. Nicolau, que en aquests tres partits a aconseguir les glaçants quantitats de 42 punts i 52 rebots, el que surt una mitjana d'una doble figura de 14 punts i 17.3 rebots per partit, enhorabona.

SENIOR MASCULI

SANIMETAL 63
CAMPANET 68

Partit disputat al Polisportiu de Na Caragol el diumenge dia 28. El SANIMETAL rebia la visita del líder, i això, va suposar la primera derrota de l'equip artanenc al Polisportiu. L'equip artanenc no va aconseguir entrar en joc fins a mitjan segona part, però la diferència que ja duia l'equip visitant era molt grossa. Al final el resultat ja estava molt ajustat, i amb el temps a 0, Pere Vaquer Casellas aconseguí un fantàstic triple que empatava el partit, a la pròrroga l'equip visitant va anotar un triple que va sentenciar el partit.

LLUCMAJOR 63
SANIMETAL 51

Partit disputat el dia 5 al Polisportiu de Llucmajor. Partit horrible, en el qual l'equip artanenc no va entrar en camp moment en el partit i l'equip visitant el va destrossar en tots els aspectes.

Cal destacar els 3 triples d'A. Gili.

SANIMETAL 67
JOAN CAPO 61

Partit disputat al polisportiu de Na Caragol, no va ésser un partit gaire vistós, ja que l'equip artanenc li costa entra en joc en aquests darrers partits. La màxima diferència per part de l'equip local va ésser

de 14 punts, però l'equip Felanitxer va reaccionar i al final la victòria tan sols va ser de 6 punts.

L'equip del SANIMETAL ja ha acabat la primera volta de la lliga, el balanç ha estat de 8 victòries i 4 derrotes, el que el qualifica en cinquena posició empetat amb el tercer.

CADET FEMENI

En sap molt de greu, no poder donar els resultats i les cròniques dels partits, però a l'hora de redactar aquesta còmica no es tenien.

L'equip artanenc encara no coneix la victòria, però de partit en partit es va afiançant en el joc.

Avui dissabte l'equip cadet masculí i femení juguen al polisportiu de Na Caragol i demà l'equip sènior masculí jugarà un altre cop al polisportiu de Na

Caragol contra el Pollença. Desitjam la millor sort a tots els equips.

Una altra notícia a destacar del món del Bàsquet, és que el Club Esportiu Sant Salvador Secció Bàsquet, està muntant un Stage de tres dies a una escola de Girona, anomenada Pompeu Fabra. Durant aquests tres dies els jugadors cadets, tant masculins com femenins, entrenaran conjuntament amb la citada escola i a més, els dos darrers dies a les tardes, es farà un quadrangular, més un partit de la categoria cadet femení. Els horaris d'entrenaments i dels partits seran els següents, si no hi ha cap imprevist:

ACTIVITATS A REALITZAR I HORARIS

DIUMENGE, 27
De 10 a 13 h.
1ª sessió d'entrenament

De 16 a 20 h.
2ª sessió d'entrenament

DILLUNS, 28
De 9 a 13 h.
3ª sessió d'entrenament
De 16 a 17'30 hores.
4ª sessió d'entrenament
De 18 a 19 h. Partit amistós
(Son Carrió-Perles de Manacor)

De 19 a 20 h. Partit amistós
Artà-Pompeu Fabra

DIMARTS, 29
De 16 a 17'30 h. Partit amistós
Cadet Femení.
Artà-Perles de Manacor (sense confirmar)
De 17'30 a 19 h. Partit
3r i 4t lloc
De 19 a 19'30 h. Concurs de triples
De 19'30 a 21 h. Partit
1r i 2n lloc
A les 21 h. Entrega de trofeus

Sènior Femení

SON CARRIÓ, 43
EL DORADO-ARTA, 56

Partit molt disputat el jugat dins el polisportiu de Son Carrió. L'equip de Son Carrió posà una forta resistència al líder EL DORADO-ARTA, lluitant fort en defensa i en atac. Per part de l'equip artanenc es jugà en desordre sense cap idea de joc en conjunt.

Tal volta l'experiència de les jugadores artanencques sobre les contràries féu possible de guanyar un partit més, encara que així i tot, no deixà gens satisfet ni l'entrenador ni les pròpies jugadores.

EL DORADO-ARTA, 63
JOAN CAPO, 28

Es veieren dues parts ben distintes. Si bé en la primera fou molt igualada entre els dos conjunts, en la segona part fou tot el contrari. L'equip EL DORADO-ARTA començà a funcionar en defensa i, a rel d'això, s'aconseguien diferències clares en el marcador, impensables en el començament del partit.

Amb aquests dos partits EL DORADO-ARTA es situava en el primer lloc de la taula classificatòria.

Demà diumenge dia 20 de desembre EL DORADO-ARTA rep la visita del Ferriolense, equip que, a priori, és el màxim candidat a l'ascens a segona divisió. Esperam que sigui un partit interessant i sobretot disputat per les dues parts.

Kàrate.

Joan Nebot Carrió 3er. en el Campionat de Balears 92.

El passat diumenge dia 13 de desembre, es va disputar a Palma el Campionat de Balears de Kàrate en el qual participaven els karatekas locals Joan Nebot Carrió i Francesc Xavier Mayol representant el Gimnàs Artà.

Joan Nebot es classificà en el 3er. lloc després de realitzar un magnífic campionat i per un punt no va poder disputar la final, mentres que en Francesc Xavier quedava desqualificat en la ronda de quarts de final.

Cal dir que en Joan Nebot Carrió ha estat cridat pel seleccionador Balear per a les proves que es faran el proper dia 22 de desembre de cara al Campionat d'Espanya. Enhorabona i sort.

Ca eivissenc

Pere Moll Servera, subcampionat

El passat dimarts dia 8 de desembre es va celebrar el Campionat de Balears de Caça amb Cans Eivissencs, Trofeu Ciutat de Lluçmajor. La guarda de Pere Moll Servera va aconseguir el segon lloc.

El palmarès de Pere Moll no pot ser més interessant: amb quatre participacions ha aconseguit un campionat, un subcampionat i un

tercer lloc. El mèrit especial seu és que hi participa amb cans criats seus: és famosa la cussa Busca dedicada ara a la reproducció.

La competició es desenvolupa durant quatre hores i cada guarda va assistida d'un jurat que qualifica les peces trobades i agafades. Les finques on caçar s'adjudiquen per sorteig.

La nostra felicitació a Pere Moll per aquesta continuada retxa de bons resultats.

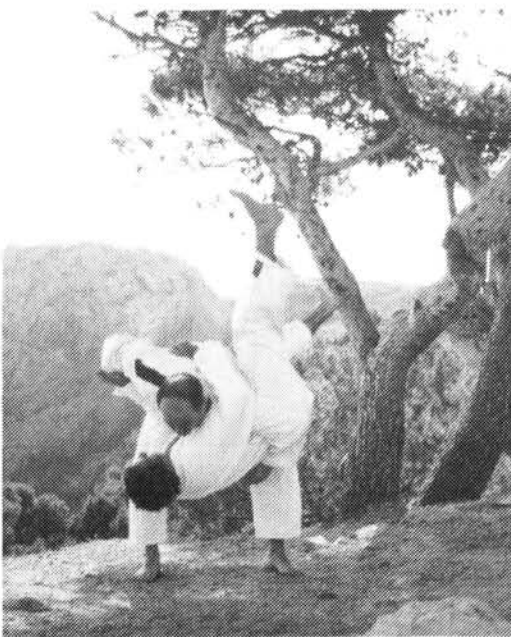
Judo

Triomf del RENSHIN-KAN en el trofeu de "Ne Waza"

El passat dissabte dia 21 de novembre es celebrà el "IV Trofeu de Ne Waza Costa de Calvià". L'escenari per a aquesta confrontació fou el Polisportiu que hi ha a l'esmentada villa.

Aquest singular trofeu es distingeix dels altres perquè la modalitat és tan sols judo de sòl. Una competició normal es compon de dues parts, la de judo de drets (tachi waza) i si no se marca un ippon (màxima puntuació) el combat continua al sòl (ne waza) a on s'apliquen immobilitzacions, estrangulacions i luxacions. Per guanyar el combat cal immobilitzar l'adversari durant uns segons, mínim 10 i màxim 30, i segons els quals s'atorga una puntuació; o bé produir l'abandonament de l'adversari mitjançant una palanca a l'articulació del colze o una estrangulació al coll. Si l'adversari no abandona el combat s'entén que la tècnica aplicada no és correcta. En parlar d'estrangulacions i luxacions sempre ens referim a judoques adults, mai a nins.

En aquesta jornada hi havia la totalitat dels clubs de les Illes, amb una inscripció al voltant de 50 participants. El Centre Renshinkan presentà Joana Servera, Cati Sureda, Mª Mar de Arribas, Magdalena Massot, Miquel Sancho, Joan

J. Nicolau, Pablo Jiménez i Manolo Ruíz.

Finalitzat el campionat Joana aconseguí el primer lloc, Cati el segon i Mar el tercer en la categoria oberta femenina; Joan J. Nicolau el segon en lleugers sub 19, Miquel Sancho el tercer en pesats sub 19 i Pablo Jiménez el bronze en lleugers sèniors.

Exit en l'examen pràctic de Cinturó Negre

El passat dissabte a les instal·lacions del Palau Municipal d'Esports de Calvià es celebrà l'examen de competició per a aspirants al cinturó negre 1r, 2n i 3r dan. L'esmentat examen consisteix en un campionat en què els judokas són candidats al mateix. Cal guanyar els combats i marcar com a mínim 35 punts, que significa guanyar 4 dels 5 combats prevists, quasi amb la màxima

puntuació. En alguns casos els combats poden arribar a ser 6 i en altres 4, tot depèn del número d'inscripcions a cada categoria. En aquest cas s'aplica un barem corrector per aconseguir els 35 punts necessaris.

El Club Renshinkan va inscriure 4 esportistes, Miquel Sancho i Magdalena Massot per al 1r dan, Joana Servera i Cati Sureda per el 2n.

Miquel Sancho va tenir un sorteig difícil, primer perquè li tocà una lliga en la qual va haver de realitzar 6 combats i, segon perquè la majoria dels

seus adversaris pertanyien a categories superiors. Això no obstant Miquel va demostrar estar en un gran moment guanyant tots els combats per ippon (màxima puntuació). Una altra gran triomfadora fou Joana Servera que guanyà també tots els combats a les seves adversàries i va aconseguir 39 punts. Referent a Cati Sureda li va faltar una millor forma física i sols n'aconseguí 31, n'hi faltaren 4 per a superar la prova. Quant a Magdalena direm que no va ser el seu dia i una lesió al genoll l'apartà d'aquesta competició.

A Miquel i a Joana una vegada superada la prova tal volta més difícil per passar a la categoria Dan, sols els resta esperar una nova convocatòria, en aquest cas la tècnica, per aconseguir la preciada categoria superior.

Vidal.

Centre 2000 U

REPORTAJES, FOTO Y VIDEO
PARA BODAS, COMUNIONES,
BAUTIZOS, PUBLICIDAD

c/ Antonio Blanes, 16
ARTA - Telf. 83 65 82

Trofeu Regularitat C. D. Artà

Cadets:

S. Dalmau	22
R. Ferrer	13
F. Barbón	10
J. L. García	9
I. Ferrera	9
J. Tous	8
S. Mascaró	8
J. M. Piñeiro	7
G. Ferragut	6
P. Canet	6
V. Galán	4
A. Vaquer	3
J. L. Grillo	2
T. Pascual	1

Infantils:

F. Bisbal	23
M. Genovard	17
T. Grillo	17
J. A. Barbón	16
S. Dandé	8
J. Nieto	7
C. Martín	6
T. Mayal	5
F. Nieto	4

Benjamins:

R. Flaquer	23
D. Piñeiro	19
T. Ferrer	17
P. González	15
A. Tous	15
J. Gayà	10
J. Ginard	8
D. Rocha	7
J. Grillo	7
T. Femenías	6
D. Canet	3

Futbol

Resultats

Lliga 1º Regional:

C. D. Artà, 5 - Montaura, 0
Santa Eugènia, 5 - C. D. Artà, 3
C. D. Artà, 2 - Petra, 1

Lliga Juvenil:

C. D. Artà, 1 - Margaritense, 0
Alaró, 1 - C. D. Artà, 1

Lliga Cadets:

Avance, 3 - At. Alaró, 2
Porto Cristo, 1 - Avance, 4

Lliga Infantil:

Avance, 2 - Poblense, 0
Pt. Pollença, 3 - Avance, 2
Avance, 5 - Pollença, 0

Lliga Benjamí:

La Salle Manacor, 0 - Avance, 5
Badia C.M., 0 - Avance, 1
(Segona Volta)
Avance, 1 - Felanitx, 1
Avance, 14 - Petra, 0

Futbol Base

RESULTATS:

Cadets:

Avance, 3 - At. Alaró, 2
Porto Cristo, 1 - Avance, 4

Infantils:

Avance, 2 - Poblense, 0
Pt. Pollença, 3 - Avance, 2
Avance, 5 - Pollença, 0

Benjamins:

La Salle M., 0 - Avance, 5
Badia C. M., 0 - Avance, 1
Avance, 1 - Felanitx, 1
Avance, 14 - Petra, 0

CALENDARI DE LES PROPERES JORNADES

Cadets:

19.12.92, Manacor:
BARRACAR-AVANCE

Infantil:

19.12.92, Campos:
CAMPOS-AVANCE

Benjamins:

19.12.92, Porreres:
PORRERAS A.-AVANCE

PROPERES JORNADES

1º Regional

Independiente - C. D. Artà
20-12-92. Palma.
Escolar - C. D. Artà
03-01-93. Capdepera.

Juvenils

C. D. Artà - Binissalem (segona volta)
20-12-92. Ses Pesqueres.

Cadets

Barracar - Avance
19-12-92. Manacor.

Infantils

Campos - Avance
19-12-92. Campos.

Benjamins

Avance - Perreres AT.
19-12-92. Ses Pesqueres.

L'equip del C. D. Artà juvenil, amb motiu de les vacances de les festes de Nadal, reanudarà els partits de lliga el dia 10 de gener a camp contrari amb el Manacor B.

Igual passarà amb els cadets i els infantils que ho faran el dia 9 de gener amb el Port de Pollença i Barracar respectivament. Ambdós es jugaran a Ses Pesqueres.

L'equip de benjamins ho faran el dia 6, dia dels Reis, amb el Cardessar, que també es jugarà a Ses Pesqueres.

La revista Bellpuig dona les bones festes i desitja un Bon Nadal a tota la família futbolística artanenca i a l'esport en general. Que el proper any, 1993, sigui per a tots un any de triomfs i satisfaccions esportives pel bon nom del nostre poble.

Molts d'Anys!

En aquestes darreres jornades anteriors és just destacar en Quique, ja que en tres partits ha marcat 5 gols.

BAR-RESTAURANTE

ES PINS Especialidad
Cocina
Mallorquina

BAR-RESTAURATE ES PINS

patrocina

**TROFEU A LA REGULARITAT DEL
C.D. ARTÀ**

Lliga de 1ª regional. Temporada 92-93

Classificació:

Quique	19	Remacho	3	Julià	1
B. Martí	14	B. Cursach	2	S. Massanet	1
G. Massanet	9	R. Palou	2	J. Bisbal	1
S. Ginard	3	T. Oliver	2		

C/. Ciutat, 49

Tel. 83 64 61

07570 Artà

Futbol

PRIMERA REGIONAL

C. D. Artà, 5

Montaura, 0

Partit de gran qualitat el jugat a Ses Pesqueres contra el Montaura. L'equip visitant no va posar cap mena d'obstacle perquè l'Artà guanyàs d'una manera brillant i convincent. L'afició artanenca va sortir satisfeta del camp.

Sens dubte la davantera va demostrar una gran facilitat golejadora. En Guillem Massanet, Quique i Toni Oliver foren els botxins del Montaura.

Quan només es duïen cinc minuts de la primera part, l'equip artanenc ja guanyava per 2 gols a 0. La primera part acabaria amb el resultat de 3 a 0 favorable a l'Artà.

La segona part no canviaria gens ni mica i es seguiria amb la mateixa tònica. Jugades excel·lents, bon joc i bon futbol.

Esmarcarien dos gols més. El partit acabaria amb el resultat golejadore de 5 gols a 0 favorable a l'Artà.

En Guillem Massanet marcaria 3 gols, en Quique 1 i en Toni Oliver 1.

Santa Eugènia, 5

C. D. Artà, 3

La pel·lícula d'aquest partit fou totalment al revés del partit anterior. Sembla que l'equip artanenc no és el mateix fora camp.

Només es duïen cinc minuts de la primera part i l'Artà perdia per 2 gols a 0.

El joc artanenc fou pessim a més no poder. Les idees mancaven dins el terreny de joc davant un equip que li fou superior en tot els moments del partit.

La primera part acabaria amb un rotund 5 a 1 favorable als locals. El gol artanenc el marcaria en Quique.

El segon temps, la repassada que l'entrenador Palou els va endosar a les casetes, donaria els seus fruits. L'Artà jugaria amb més consistència, atacant més valentament obrint les seves línies amb contraatacs perillosos que es veurien recompensades amb dos gols, obra d'en Quique, acursant el resultat en el marcador.

El partit acabaria en 5 gols a 3 favorable als de Santa Eugènia.

Cal esmentar que l'àrbitre fou un factor a tenir en compte ja que durant tot el partit va perjudicar

l'equip artanenc.

C. D. Artà, 2

Petra, 1

D'infart qualificaríem el partit jugat el diumenge passat. Però també emocionantíssim.

El Petra, que abans del partit anava empatat a punts amb l'equip artanenc, va venir a les totes, a qualsevol preu volia treure un resultat positiu. I quasi ho va aconseguir.

La primera part acabaria amb el resultat favorable als petrers per 0 gols a 1.

El segon temps l'equip artanenc sortiria a les totes. En Quique, durant aquesta segona part, empataria el partit. L'emoció es feia patent i els nervis serien causa de mal joc bastant endurit per part dels dos conjunts.

Quan només faltaven pocs minuts per acabar el partit, en Toni Oliver marcaria el gol de la victòria.

Sens dubte, sembla que el C. D. Artà té una davantera golejadora. En Guillem Massanet, Quique i Toni Oliver, foren els protagonistes d'aquestes tres jornades darreres.

Hípica

Dimitida la Directiva, una Gestora es fa càrrec del Club Hípic

En assemblea celebrada dia 7 de desembre, el Club Hípic d'Artà va acceptar la dimissió d'Antoni Lliteres, fins ara president de l'entitat, i la seva junta. Les raons adduïdes pel dimissionari era que s'imposava un canvi per donar entrada a gent jove amb ganes de treballar. Ell ofería la seva

col·laboració al grup que se'n fes càrrec.

El grup que es vol fer càrrec del Club de manera provisional és un grup obert, segons els seus integrants. El formen Margalida Vicens, Bartomeu Lliteres, Rafel Espinosa, Antoni Ferriol, Bartomeu Ferriol, Gaspar Rayó, Margalida Torres, Gabriel Pascual, Joan Amorós, Esther Gili, Joan Josep Cladera, Pere Miquel Vaquer,

Antoni Vaquer, Nadal Ferriol, Jaume Mestre, Antoni Lliteres, Miquel Sard, Bartomeu Femenies, Pep Fuster, M. A. Gili i altres representants de la secció de galop.

La constitució d'aquest grup va ser aprovat per l'assemblea.

S'obrin ara, per tant, noves expectatives que en poc temps s'hauran de confirmar.

PIZZERIA-RESTAURANTE
EL MESON

CASA CRISTORAL I

PLAYA DE CANYAMEL

PIZZERIA-RESTAURANTE EL MESON

patrocina

TROFEU AL MÀXIM GOLEJADOR DEL
C.D. ARTÀ

Lliga de 1ª Regional, temporada 92-93

Classificació:

G. Massanet	11	T. Oliver	5
Quique	9	Remacho	1
B. Martí	5	B. Cursach	1

Racó.

La matinada del dia 6 de setembre de 1948, servidor era un sac de son que gairebé caminava. Mancaven cinc minuts per les vuit quan passava davant el "Colmado" d'en Jordi Escolà. Com de costum, en Jordi rentava la cara a la carrera de l'establiment. Vet ací que les orelles del sota signant sentiren la tradicional escomesa jordaniana: - "Paganini Stradicarius".

He de dir que el meu itinerari laboral cada dia era idèntic, perquè jo vivia al carrer del General Mola (Fondo) i treballava a la fàbrica d'en Joan Sagristà.

Més o manco a la mateixa hora, el s'endemà altre volta en Jordi, armat de granera i regadora de zinc, però el novell bon dia fou tan estrany com inesperat: - "Épila de Jalón". Encertaré de ple si dic que vaig romandre de pedra i ben igual d'astorat com aquell artanenc que anà a una planta baixa de Palma i cercava l'ascensor per pujar a l'últim pis.

Piules fetes, a la tarda jo sortia a fer un voltinot, quan en Jordi me cridà: - "Mira, he sabut que vas a Saragossa perquè has de ser es padri jove des primogènit des teu germà Joan. Bé, en esser-hi, arriba a Ca'n Carlos Navarro que és es majorista de serralleries més gros d'Espanya. Li dónes records de part meua". - "L'amo en Jordi, ara veig perquè heu canviat "Parafini Stradicarius" per "Épila de Jalón". - "Homo, perquè sa teva cunyada Olvido és d'aquell poble aragonès".

El 14 de setembre de dit 1948, nasqué Fernando Ginard Cortés, fill major del meu germà. Un cop anostrat a l'ambient saragossà, vaig retre visita de cortesia al seyor Navarro. Molt amablement, una dependenta me preguntà de que volia esser servit. Mig assustat li digué: - "Soy de Mallorca y deseo transmitir saludos al señor Navarro de...". - "De don Jorge Morey". (Au, ja tenim en Pere sudant com ses Cases de Ca'n Pujamunt) - "Tenga Ud. la bondad de seguirme".

Els magatzems de Casa Navarro eren el laberint de Creta; interminables. Arribats a un punt concret, la dependenta entreobrí una porta de llenyam noble: - "Don Carlos, un mallorquí le trae cumplimentaciones de...". - "Vaja, serán de Morey, no?". Assegur que aleshores la palidesa del meu rostre afegí un nou color a l'arc de Sant Martí.

- "Gran Tipo el señor Morey, jamás me dioni tuve con él ningún problema". Parlàvem d'en Jordi una llarga estona.

De tornada vaig contar la feta a en

Jordi. Amb cura totes i cadascuna de les amoretes d'en Navarro fören esbrinades per mi. Pensant haver descobert a migjorn la tramontana, les meves paraules només obraren aquesta escolanada de llei: - "Es que paguen, Peret, no tenen tares".

L'any cinquanta, en Guillem Canet feia el servei militar a Son Banya. Ve, que li donen permís. La vesprada del diumenge quedàrem que el dilluns qui primer es llevàs, des de la plaça de S'Aigua la contrasenya acordada. En Canet havia de feinejar per mestre Tomeu Mangol i per aquesta raó fariem mig camí plegats.

Quan förem al Forn Nou, veim l'amo en Jordi regadora en mà cantussant la romança principal de "La Parranda". Immers dins el món sarssuelistic no fità ni figa ni raïm, però si que ens amollà dues escopetades de carbó estampillat: - "Épila de Jalón". Jo li torn el tret: - "Jorge Russo, rey de Gibraltar". En Jordi tirà de nou el gatell: - "Teodoro Canet i Menéndez". En Guillem Canet, just aquell que té una arracada de polls pessigollant-li les parts intimes, li contestà: - "León Fluxà de Garabito".

La imprevista sortida d'en Canet rompé

la curiositat d'en Jordi. Resulta que a Son Banya hi havia un tinent amb aquell nom de pila. Rigüérem a farfallons i ho brufàrem amb una descomunal timbola de cassalla.

El caràcter d'en Jordi Morey Cabrer era una amalgama de virtuts humanes inusuals: cabalistic, feel, espeternegat, destre, catòlic militant, bullangós, imprevist, magnànim, solemne i discret, taciturn i callantivol, la gaubança del qual consistia en l'exultació personal del bé contret en el despenyorament de flaqueses alienes.

Per corroborar el que hem dit la següent anècdota casa con anell al dit: Eren les set de l'albada del 30 de juny de 1932. En Jordi, per no perdre calada, rega que rega davant caseva. Amb això passà una xafardera d'aquelles que posarien el nas dins el foc en tal d'ensumar la caliuera murmuradora. Així que, tota maliciosa li digué: - "Jordi, que saps qui se casa avui?" - "Sí, jo". - "I fas feina?" - "I què? Són les set i jo me cas a les deu".

Puntualment, a dita hora en Jordi se casà amb Margalida Pons Sancho. Que nosaltres sapiguem, el vuitè sacrament no prohibeix dar-li als lloms tres hores abans de casar-se. La prova la tenim que de la font matrimonial Morey Pons, naixeren tres brols d'aigua argentina puríssima: Esperança, Catalina i Margalida, altres tants caps de brot de bona saba. Així de sanzill.

Per a l'estadística, en Jordi nasqué el 6 de gener de 1906 al carrer de Sa Costa (Casa d'Exercicis). Fill de Miquel Morey Femenies, Escolà (mestre Miquel binà batleria del 3 d'agost de 1924 al 25 d'abril de 1925, i de l'1 de desembre de 1936 al 13 de desembre de 1938) i Esperança Cabrer Marcús, genuïna d'Esporles. Nét patern de Miquel Morey Massanet (amb

l'amo en Miquel Morey fini l'àlies "Pifoler" per mor que va ser escolà major de la Parròquia d'Artà de l'any 1877 fins 1921, el qual ofici suplantà el mal nom antic) i de Margalida Femenies Tous, nadius de la nostra vila. Per part materna, nét de Jordi Cabrer Salom i Antònia Marcús Lladó, ambdós també esporlerencs.

El 22 d'octubre de 1965, en Jordi traslladà la regadora de zinc al Cel per arrosar la Carrera Celestial de la Divina Gràcia.

INDEX. Tom XII. Any 1992.

Número d'edició, data d'aparició (i distribució), i nombre de pàgines.

Número 447. 11 de gener de 1992 (dia 15). 36 pàg.
 Número 448. 25 de gener de 1992. 28 pàg.
 Número 449. 8 de febrer de 1992. 28 pàg.
 Número 450. 22 de febrer de 1992. 32 pàg.
 Número 451. 7 de març de 1992. 36 pàg.
 Número 452. 21 de març de 1992. 32 pàg.
 Número 453. 11 d'abril de 1992. 40 pàg.
 Número 454. 25 d'abril de 1992. 32 pàg.
 Número 455. 9 de maig de 1991. 36 pàg.
 Número 456. 23 de maig de 1992. 40 pàg.
 Número 457. 6 de juny de 1992 (dia 10). 40 pàg.
 Número 458. 27 de juny de 1992. 44 pàg.
 Número 459. 11 de juliol de 1992. 40 pàg.
 Número 460. 1 d'agost de 1992. 40 pàg.
 Número 461. 5 de setembre de 1992 (dia 8). 44 pàg.
 Número 462. 26 de setembre de 1992. 40 pàg.
 Número 463. 10 d'octubre de 1992. 32 pàg.
 Número 464. 31 d'octubre de 1992 (dia 30). 40 pàg.
 Número 465. 14 de novembre de 1992 (dia 13). 40 pàg.
 Número 466. 28 de novembre de 1992 (dia 27). 36 pàg.
 Número 467. 19 de desembre de 1992 (dia 18). 40 pàg.

(El nº 466 du, encartat a l'interior, un còmic de quatre fulls titulat «Nadal me mata», com a col·laboració de Bellpuig en la campanya promoguda pel GOB)

Portades

Nº 447.- Sant Antoni, "de ses festes, sa més plena". 1
 Nº 448.- La Banda de Música i l'Ajuntament no s'entenen. 37
 Nº 449.- Les deixalles domèstiques i la «Fundació Deixalles». 65
 Nº 450.- «Es Travessets», l'avenc. 93
 Nº 451.- Avui s'inaugura el polisportiu de Na Caragol. 125
 Nº 452.- Concorreguda inauguració del polisportiu de Na Caragol. 161
 Nº 453.- Restaurat el Sant Crist de l'Endavallament. 193
 Nº 454.- L'art de cultivar bonsai. 233
 Nº 455.- El Nou Sistema Educatiu és a les portes. 265
 Nº 456.- Miquel E. Ginard Cortès, un

«Sarasate» altre. 301
 Nº 457.- Sant Antoni de Pàdua 1992. Molts d'anys. 341
 Nº 458.- Colònia de Sant Pere. Festes de 1992. Molts d'anys. 381
 Nº 459.- Exposició de Pere Pujol. 425
 Nº 460.- Sant Salvador - 92. Molts d'anys. 465
 Nº 461.- Una Fira en temps de crisi. 505
 Nº 462.- Després de l'incendi, visions contraposades. 549
 Nº 463.- Un curs amb activitats de tota classe. 589
 Nº 464.- Antònia Torres Salas: avui, cent anys. 621
 Nº 465.- El subsidi d'atur, passaport a la misèria. 661
 Nº 466.- El reciclatge de residus, una realitat ineludible. 701
 Nº 467.- Bernat Nadal Ginard, Doctor Honoris Causa per la UIB. 737

Editorials

El triomf de l'ecologia. 2
 La més plena. 2
 En el canvi d'any, balanç. 2
 Fer «Bellpuig». 38
 ...coques menjades. 38
 La música du música. 38
 Amb «Deixalles». 66
 Harmonia a la música. 66
 «Lluitar constant i vèncer». 94
 Unes instal·lacions de primera. 126
 La vaga del comerç. 126
 La dona treballadora. 162
 Gràfiques Llevant. 162
 Informacions Llevant, S. A. 162
 La crisi de «Sualsa». 194
 La impunitat d'«Aumasa». 234
 Un nou sistema educatiu ple d'incògnites. 266
 Conflicte a la Colònia. 266
 «Sa Torre de Ses Puntetes». 302
 Les sessions consistorials, radiades?. 302
 El nom és la primera identitat. 302
 26 de maig de 1991. 342
 Sant Antoni de Pàdua. 342
 La Colònia en la seva festa. 382
 El balanç municipal. 382
 C. D. Artà. 382
 A la fi s'han aprovat les NNSS. 426
 El pressupost d'enguany. 426
 C. D. Artà. 426
 Molts d'anys. 466
 La flama olímpica. 466
 Festes de Sant Salvador. 506
 L'aigua. 506
 ¿S'equivoca el Conseller?. 550
 Contra el foc, l'esperança. 590
 Solució immediata. 590
 Cent anys. 590
 A Madó Cunia, per valenta. 622
 Correus del tercer món. 622
 Una carretera mal feta. 622
 La notícia de l'any. 662
 L'extraordinària proesa de madó Cunia. 662
 Correus millora. 662

Sis mesos després del 14-D. 702
 Dues passes envant, una enrere. 702
 No mateu un arbre per a Nadal. 702
 Honoris Causa. 738
 Súbdivs de GESA. 738
 Molestes. 738
 Curiosa felicitació. 738
 Tom XII de Bellpuig. 738

Aclariments, rectificacions
 Aclariments i excuses. 126
 Rectificació. 156
 El número passat. 194
 Disculpes continues. 234
 Rectificacions. 342
 L'edició anterior. 382
 La passada edició. 426
 Pecats venials. 506
 Un retard involuntari. 506
 Més pecatets. 550
 Una de bona. 662
 Rectificacions. 738

Informe

Val més el que guarda que el que cura. 3
 Crisi oberta a la Banda Música. 39
 La Fundació «Deixalles». Reinserció social i reciclatge d'objectes usats. 67
 Entravessats dins Es Travessets. 95
 L'art de criar canaris. 163
 Restaurat el Sant Crist de l'Endavallament. 195
 L'art de cuidar bonsai. 235
 El Nou Sistema Educatiu, en marxa ja. 267
 Miquel E. Ginard Cortès, un «Sarasate» altre. 303
 Sant Antoni de Pàdua, la festa és a punt. 343
 Colònia de Sant Pere. El 92, l'any de les aigües. 383
 Pere Pujol, l'artesà, l'artista. 427
 Les festes de Sant Salvador, a punt. 467
 Fira de setembre en any de crisi. 507
 Els incendis a Artà, un cas singular. 551
 Un curs amb activitats de tota classe. 591
 Antònia Torres Salas, cent anys rodons de vida. 623
 El subsidi d'atur, passaport a la misèria. 663
 El reciclatge de residus, una realitat ineludible. 703
 Nadal divers. 739

De la Parròquia

Ambientació nadalenca de la Parròquia. 26
 Ermità Dionís. 70 anys de vida eremítica. 58
 Sobre la informació econòmica parroquial. 59
 Mans Unides. Campanya contra la fam. 82
 Jeroni Ginard i Israel Sánchez. 116
 Aprendre a llegir. 119
 Per què ens casam per l'Església?. 152
 Una Quaresma per a què?. 153

Dia del Seminari: parlem dels capellans. 184
 Jesús mor per tots. 218
 Catequesi per a què?. 254
 Conversa amb Miquel A. Juan i Carme L. Morales. 288
 Declaració Ermita 1992. 289
 Història de "XX". 328
 Cinc joves es confirmen. 368
 Una Parròquia amb vistes. 411
 Com hauria de ser una parròquia, avui? 412
 Conversa amb Joan Servera. 454
 Ara que vénen les festes. 495
 Déu no fa vacances. 538
 Un projecte de pastoral juvenil. 579
 500 anys. 612
 Pregària del Domund-92. 613
 On són els seglars catòlics? 644
 Finançament de l'església: un deure de tots. 684
 Jesús neix per fer un poble. 724
 Les Passes del Forum Pastoral Juvenil. 762

Entrevista

Laurent Gilles, ambaixador humanitari. 50, 51.
 Miquel Mestre Ginard, la passió per la música. 78, 79.
 Els canaris de Rafael Cruz, subcampions del món. 108, 109.
 Paloma Rando Rico, psicòloga. 172-174.
 Ginés Ayala Picó, regidor d'Esports. 176-178.
 Francesca Piris, regidora de Sanitat. 212-213.
 Josep Gil Llull. 206-207.
 Jordi Jaume Massanet, campaner de la vila. 248
 Agustí Torres, amb l'objectiu a la càmera. 282-283.
 Laura Alcón Flaquer, psicòloga clínica. 320-321.
 Jaume Massanet Brunet, locutor de ràdio. 360-361.
 Josep Francesc Plaou Esteve, flauta. 444-445.
 Andreu Genovart, nou rector de Capdepera. 496-497.
 Sebastià Mesquida Sureda. 526-527.
 Pere J. Morey, Conseller d'Agricultura. 551-553.
 Gabriel Ginard Serra. 554-555.
 Catalina Morey Pons. 602-603.
 Joan Ramon Tous. 654.
 Gabriel Ferrer Serra, un policia singular. 676-677.
 Laurent Gilles prepara un nou enviament de medicines cap a Bòsnia. 713-716.
 Bernat Nadal Ginard. 747-750.

Especials

Sant Antoni 1992. 8
 Setmana de Natura. 17-20. 106-107. 130-131.
 Especial Polisportiu. 137-147.
 Especial Setmana Santa. 205-209.
 Especial Sant Antoni de Pàdua. 343-348.
 Retrospectiva de la Colònia. 398-401.

Noticiari

nº 447: 14, 15, 16, 21, 25.
 nº 448: 43, 44, 45, 46.
 nº 449: 71, 72, 73, 74, 75, 85.
 nº 450: 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105.
 nº 451: 127, 130, 131, 132, 133, 149, 150.
 nº 452: 167, 168, 169, 170, 171, 175, 187.
 nº 453: 199, 200, 201, 202, 203, 204, 210, 211, 217.
 nº 454: 239, 240, 242, 243, 244, 245, 257.
 nº 455: 271, 273, 274, 275, 276, 277, 281, 292, 293.
 nº 456: 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 330, 332.
 nº 457: 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 370, 371.
 nº 458: 387, 388, 389, 392, 393, 395, 396, 397, 408, 414, 416.
 nº 459: 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 442, 443.
 nº 460: 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483.
 nº 461: 511, 512, 513, 514, 516, 518, 519, 520, 521, 522, 536.
 nº 462: 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 571, 572, 575.
 nº 463: 597, 598, 599, 600, 601, 610, 614.
 nº 464: 628, 629, 630, 631, 632, 642, 643, 647.
 nº 465: 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 688, 689, 695.
 nº 466: 707, 708, 709, 710, 711, 712, 720.
 nº 467: 743, 744, 745, 746, 765.

De La Colònia

Pàgines 30, 57, 84, 115, 151, 186, 220, 256, 290, 331, 373, 410, 456, 497, 537, 577, 646, 686, 726, 764.

Notícies destacades

Pere Pujol prepara una exposició. 43.
 Vista oral contra Cristófol Ferrer Martí. 71.
 Banda Música, al final enteniment. 73.
 Balanç de la festa de Sant Antoni. 75.
 Sebastià Massanet, artista «full time». 99.
 Don Bartomeu Rotger, en visita a Na Caragol. 100.
 Notícies del Polisportiu. 119.
 Inauguració del Polisportiu. 168
 Artà tindrà Centre de Salut. 127
 Educació Vial. 133, 175.
 «Aumasa» és massa. 149.
 «SUALSA» ha presentat suspensió de pagaments. 199.
 Agustí Torres, premi de video. 200.
 Associació de Premsa Forana. 211.
 «Aumasa», últimes notícies. 217.
 «Els arbres també caminen», exposició de Sebastià Massanet. 239.
 Sor Caterina Massanet Jaume, noces d'or dels vots religiosos. 240.
 «Aumasa»: flash d'última hora. 240.
 L'Ajuntament perd un plet. 349.
 Maria F. Artigues, bronze al Campionat d'Espanya. 379.
 Sa Talaia Freda, únic lloc per al radar. 389.
 Miquel E. Ginard «Sarasate», exposició

a Manacor. 393.
 Karate: I Campionat de Mallorca de Promoció. 423
 Aprovades, amb prescripcions, les NNSS d'Artà. 431.
 673.412.500 pts pressupost municipal de 1992. 433.
 Bernat Nadal Ginard, Doctor Honoris Causa. 434.
 Firmada la cessió de les cases i terrenys de Betlem. 473.
 Mª Francesca Artigues, rellevista del foc olímpic. 474.
 Molts d'anys per les festes... 481.
 Problemes de proveïment d'aigua potable. 511.
 Incendi devastador a les muntanyes d'Artà. 513.
 Miquel Alzamora Riera, als mundials d'Atenes. 543.
 Ràdio Artà Municipal (amb horaris). 558
 L'inici de curs a Infantil i Primària. 562
 Primera nit de divendres sense en Toni. 571
 Miquel Alzamora Riera, de retorn dels mundials. 581
 Les competicions esportives, en marxa. 582
 Inundacions a la part baixa del poble. 595
 Dia 31, cent anys d'Antònia Torres Salas. 597
 Inici d'activitats a l'Institut. 601
 Dos incendis forestals més. 610
 Normes Subsidiàries vigents. 669
 Concert de Santa Cecília. 720.
 La venda d'«Es Rebost». 745.
 Bernat Nadal, Doctor Honoris Causa per la UIB. 746.

Enquesta

Quin balanç faríeu del 91? Què us preocupa? Com veis el 92?. 6.
 Què preocupa a un jove com tu, que s'obri a la vida?. 42.
 Com es veu la vida, passada ja la joventut?. 70.
 Què pensau de les campanyes de protecció de la naturalesa?. 98.
 Quina és l'opinió del vostre grup polític sobre el Polisportiu?. 147.
 És certa la discriminació de la dona treballadora?. 166.
 Què ens podeu dir d'anar a cercar caragols?. 198.
 Participau d'aquesta afició a viatjar?. 238.
 Fumar?. 272.
 Quina solució té el perill de Costa i Llobera?. 306.
 Com era la vostra participació a la festa de Sant Antoni?. 346.
 Què trobau de la instal·lació d'aigües, potable i residuals? 386.
 Com ha anat el curs? 430.
 Com es presenten les festes d'enguany? 470.
 Què ens podeu dir de la Fira? 510.
 Què trobau de l'obligatorietat de dur casc? 556.
 Com trobau que va la temporada de caça? 596.
 Com és la vida prop dels cent anys? 627.
 Què pensau dels canvis en el subsidi

d'atur? 668.

Què pensau del reciclatge dels residus casolans? 706.

Què trobau de les festes de Nadal? 742.

L'artista en el seu punt

Pere Pujol i «El Voltor Negre». 672-673

Document

Els dimonis de l'any 1925. 11

L'Argument de l'any 1783, cantat l'any 1784. 12

Dades pluviomètriques de Sa Corballa. Període 1970-1991. 154

Costa i Llobera, una via perillosa. 244

Document per a la història de la Colònia. 402

Costa i Llobera: semàfors. 476

NNSS. Termes de l'aprovació. 478

Els cent anys de madò Cunia: 1892-1992. 690

Informe sobre les raons de l'elecció de l'emplaçament a la Talaia Freda d'un radar meteorològic de la RERAM del INM. 691.

Política local

Pàgines 55-56; 114; 221-222; 280; 318-319; 394; 441; 482; 523; 568-570; 650-651; 678-679;

Enquesta al primer any de la legislatura: 354-356.

Programes de festes

Sant Antoni de Viana, 1992. 10.

Setmana Santa, 1992. 205

Sant Antoni de Pàdua, 1992. 348

Sant Pere, 1992. 387-388.

Sant Salvador, 1992. 436.

Sant Salvador, 1992. 471.

Sa Fira 1992. 509.

Centenari d'Antònia Torres Salas. 628.

Festes Passades

Sant Antoni 1992, una Covalcada històrica. 47

Els darrers dies. 128-129

Passaren les festes de Pasqua. 246-247.

Catorzena pujada a l'Ermida. 278-279.

Festes de Sant Antoni de Pàdua. 390-391.

Colònia de Sant Pere. Festes patronals - 92. 440.

Festes de Sant Salvador 1992. 540-542.

Fira del 13 de setembre de 1992. 573-574.

Una festa singular: els cent anys de madò Cunia. 674-675

Col·laboracions

De Tròpol Recany (Pere Ginard Ferrer):

La carretera de Sant Salvador (I). 24

La carretera de Sant Salvador (II). 76

La carretera de Sant Salvador (III). 111, 112

La carretera de Sant Salvador (i IV). 180, 181

A propòsit de la carretera de Sant Salvador. 54

El senyor de la fosca dins les tenebres de la por (I). 110, 111.

El senyor de la fosca dins les tenebres de

la por (II). 134-136.

El senyor de la fosca dins les tenebres de la por (III). 181-183.

Un llumeneret de llumi (Senyor de la fosca, IV). 214

El senyor de la fosca dins les tenebres de la por (V). 448.

Una de Sant Pere, dues d'enginy. 252.

“Qui molt tresca, la salut desengresca”. (I). 286-287.

“Qui molt tresca, la salut desengresca”. (i II). 324.

Quedar bé, poc costa. 325-327.

Ves copinyal del Baptista a Joan Mesquida i Muntaner. 359

La transhumància del camí de S'Estelrica. 363-365.

Quaranta aniversari de la Verge restaurada. 366-367.

El parpal de cada dia. 403-406.

La quotidiana insolitesa. 407.

Confiteor meo. 413.

Sense ànims d'ofendre. Primer i darrer. 447.

Un fenomen vegetal. 449.

Amb ham i ginya, a viure tothom s'enginya. 450.

“...I viuràs llargament sobre la terra.”. 451.

Ara fa 50 anys. 1942. (I). 484-486.

Ara fa 50 anys. 1942. (i II). 530-531.

Un metge sagaç. 534.

Rosari d'alls, lletania de llimones i una salve de cebes. 534.

Una cistella de saba nostrada. 535.

“Sa terra acompanya si s'hortola s'afanya”. 609

Repèl a l'any 1892. 634

Pel cap que crema. 727

La immortal vellesca. 728

Cagallons Prims. 757

Records de Hollywood

per Sirip Rodarbó (Miquel Piris Obrador)

L'animal més insaciabla del món. 23

Yul, l'ex-pilós. 53

AAAAAhahaAAAAAhahaAAAA! 80

AAAAAhahaAAAAAhahaAAAA!(i

II). 113

El misteriós èxit de Johny Supermarket

(I). 148

El misteriós èxit de Johny Supermarket

(II). 179

El misteriós èxit de Johny Supermarket (i

III). 215

Clark «Dumbo» Gable. 253.

“Braguerament” de Gina amb final estetoscòpic. 285

De Berlín al cel, passant per Marlene. 322.

La venjança de Ronnie. 362

Com convertir-se en un dur de pel·lícula en quinze dies. 409.

Veronica, La-ke vares muntar. 446.

Grace, Ke-lly trobares a aquell mostatxut? 491.

L'home invisible. 529.

La granja de la joventut. 566.

The Dancing Cansinos i una besada. 607.

Brando Llengua Esmolada. 638

«Chica, chicha, Boom» o La Reina de les Mongetes. 682.

Burt, Burt, Burt...! 721

Carta de la Màfia a Bellpuig. 760

Els Gorans

(Piris & Estelrich) (Miquel Piris Obrador i Caterina Estelrich Alcover)

Pàgines 36, 64, 92, 124, 160, 192, 232, 264, 300, 340, 380, 424, 464, 489, 504, 548, 588, 620, 660, 700, 736.

L'art de cultivar Bonsai

per Mateu Llodrà

Bonsai de fulla caduca. 284.

El lletiscle com a bonsai. 323

per Joan Rigo

L'alzina. 372

Llampúdol. 417

Buxus Balearica. 453

per Jaume Ginard Llinàs

Om (Ulmus Minor). 490

Aladern. 532

Lledoner. 567

Morera. 606

Figuera (Ficus Carica). 639

Curset d'iniciació al Bonsai (I). 683

Curset d'iniciació al Bonsai (II). 722

Curset d'iniciació al Bonsai (III). 759

Crònica des del Coll Faraix

per Jaume Ginard Palou

Pàgines: 358, 413, 452, 486, 528, 576, 608, 648, 687, 723, 760.

Mort Senyora

per Miquel Tous Servera

dibuixos de Nicolau Casellas Flaquer

nº 462, 1r lliurament. 564-565.

nº 463, 2n lliurament. 604-605.

nº 464, 3r lliurament. 640-641.

nº 465, 4t lliurament. 680-681.

nº 466, 5è lliurament. 718-719.

L'últim estadà de l'inhòspit (I)

per Aurelio Conesa Ruiz

nº 467, Laisser faire, laisser passer. 754.

De Miquel Piris Obrador

Missió Èrtoc Nx43. 208-209.

De Pere Vicens:

Els Darrers Dies. 150

Glosat del ben curat. 649

De Francesca Piris Vives:

Medicina preventiva, necessitat inqüestionable. 250-251.

D'Antoni Esteva Rosselló:

Setè aniversari de l'Orfeo Artanenc. 488

De Mateu Sancho Orell:

“La terra no pertany a ‘home: l'home pertany a la terra”. 533

De Andreu Genovart Orell:

Com la sal. 648

De Miquel Carrió Servera:

A Madò Cunia, per valenta. 622

De Jaume Cabrer Fito:

In memoriam. 653

De Mn. Antoni Gili Ferrer:

Recordances de Madò Antònia Torres.

633
En la mort de D. Fernando Truyols
Morell. 717

Cartes al Director

Reflexió sobre els accidents de
l'avinguda Costa i Llobera. (Miquel
Hernández Sastre), 103.
A. G. J., 524.
Pere Ginard Ferrer, 575.
Antònia Picó, Rotxeta, 575.
Aniversari dels 40 anys, 649.

Necrològiques

Ha mort l'ermità Sebastià. 102
Ha mort Antoni Amer Tugores. 201
Fra Jaume Tugores Mestre, T.O.R. 647
Antònia Servera Rosselló. 695

Recepta

Guillem Ferrer i Caterina Danús. 29

Album

nº 450: Escola Municipal de Música,
118.
nº 451: Escola Municipal de Música,
159
nº 452: Col·legi Públic Na Caragol, (1r
i 6è cursos d'EGB), 191.
nº 453: Col·legi Sant Bonaventura, (7è
i 8è cursos d'EGB), 231.
nº 454: Col·legi Sant Salvador, (2n i 4t
cursos d'EGB), 258.
nº 455: Col·legi Públic Na Caragol, (2n
i 4t cursos d'EGB), 291.
nº 456: Col·legi Sant Bonaventura, (6è
i 3r cursos d'EGB), 333.
nº 457: Col·legi Públic Na Caragol, (3r
i 8è cursos d'EGB), 374.
nº 458: Escola Unitària de la Colònia de
Sant Pere. Col·legi Sant Salvador, 5è
curs d'E.G.B.

Esports

nº 447: 31, 32, 33, 34, 35.
nº 448: 60, 61, 62, 63.
nº 449: 86, 87, 88, 89, 90, 91.

nº 450: 119, 120, 121, 122, 123.
nº 451: 155, 156, 157, 158.
nº 452: 188, 189, 190.
nº 453: 223, 224, 225, 226, 227, 228,
229, 230.
nº 454: 259, 260, 261, 262, 263.
nº 455: 294, 295, 296, 297, 298, 299.
nº 456: 334, 335, 336, 337, 338, 339.
nº 457: 375, 376, 377, 378, 379.
nº 458: 419, 420, 421, 422, 423.
nº 459: 457, 458, 459, 460, 461, 462,
463.
nº 460: 498, 499, 500, 501, 502, 503.
nº 461: 543, 544, 545, 546, 547.
nº 462: 580, 581, 582, 583, 584, 585,
586, 587.
nº 463: 615, 616, 617, 618, 619.
nº 464: 654, 655, 656, 657, 658, 659.
nº 465: 696, 697, 698, 699.
nº 466: 730, 731, 732, 733, 734, 735.
nº 467: 767, 768, 769, 770, 771, 772.

Endevineta

Per Pere Vicens, Xim:
Pàgines 36, 64, 92, 124, 160, 192, 232,
264, 300, 340, 380, 424,
504, 548, 587, 620, 660, 700, 736, 765.

Es Racó

nº 447: 36 (Mª A. Santandreu).
nº 448: 64 (Amor Torre-Marin Rando).
nº 449: 92 (Eva Maria Negre Sancho).
nº 450: 124 (Marc Garau Llull).
nº 451: 160 (Antònia Flaquer Massanet)
nº 452: 192 (Jaume Massanet)
nº 453: 232 (Anònim)
nº 454: 264 (foto de Joan Ginard)
nº 455: 300 Joan Riera Grau, per Pere
Pujol (Foto Pere Sancho)
nº 456: 340 (foto de Jaume Sureda Esteva)
nº 457: 380 (foto de Maria Miquel
Cursach)
nº 458: 424 (Jaume Massanet)
nº 459: 464 (Jaume Massanet)
nº 460: 504 (Jaume Massanet)
nº 461: 548 (Jaume Massanet)
nº 462: 588 (Anònim)
nº 463: 620 Primeres pluges
nº 464: 660 Antònia Amorós Muntaner,
Not (1892)

nº 465: 700 Camiona d'en Terres
nº 466: 736 Magdalena Pastor Ginard,
Rabassona.
nº 467: 772 Jordi Morey Cabrer, Escolà.

Ara fa 25 anys

nº 462: 576.

Contestador Automàtic

Pàgines 150, 187, 216, 257, 293, 330,
370, 416, 443, 493, 524, 611, 653, 712,
765.

Ecos

Desembre 91 i resum. 28.
Gener 92. 85.
Febrer 92. 150.
Març 92. 216.
Abril 92. 293.
Maig 92. 371.
Juny 92. 443.
Juliol i Agost 1992. 525.
Setembre 1992. 611.
Octubre 1992. 688.
Desembre 1992. 765.

Pluviòmetres

Desembre 91. 28.
Gener 92. 85.
Febrer 92. 150.
Març 92. 217.
Abril 92. 293.
Maig 92. 371.
Juny 92. 443.
Juliol 92. 493.
Agost 92. 525.
Setembre 92. 614.
Octubre 92 (Avanç). 653
Octubre 92. 688
Novembre (Avanç). 712

Biblioteca

Pàgines, 187, 257, 292, 330, 370, 416,
442, 492,

Racó del Poeta

nº 458: Joan Mesquida, 402.

fi
del tom
XII